

KARUOHAKAS

BY
KIGIRABATUKOMI

1938

KARUOHAKAS

E. N. K. S. T. G. ÕPILASRINGI VÄLJAANNE

TOIMETUSE LIIKMED: ÕPET. ED. SCHÖNBERG, ÕPILASED T. KONSEN JA Z. KLEIMANN

NR. 14

28. MAI

1938. A.

Sis u: **H. Karu**: *, **Helga Meksi**: *, **T. K.**: K. E. Sööti külastamas, **H. M.**: Seltskondlik kohus tänapäeva noore üle, **T. K.**: Noorte kohtuotsuse järelkajad, **H. M.**: Pr. L. Poska-Grünthal 40-aastane, **Astrid Naaris**: Soo, **Juttel**: Neli luuletust, **A. Kösta**: Mälestusi Aidu lahingust. — Gümnaasiumi V humanitaarklassi abiturientid. — Gümnaasiumi V majapidamisklassi abiturientid. — Kodumajanduskool ENKSTG juures. — Progümnaasiumi abiturientid. — Reaalkooli abiturientid. — Õpilasingi isetegevus 1938./39. õppeaastal.

B 7804

*

Tänavu avanevad ukсед Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Gümnaasiumi lõpetajatele 26. korda. 71 noort on tegemas viimseid pingutusi üle läve pääsemiseks. Mitmed neist tahavad jätkata oma õpinguid ülikoolis, kuid paljudele tähendab lahkumine koolist üleminekut täiskasvanute perre, nende murede ja rõõmude valdkonda. Tagasipöördumist ei ole, isegi kui tahtjaid leiduks, sest 31. juulil lõpetab oma tegevuse Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Eragümnaasium senisel kujul — 1922. a. seaduse alusel — ja asemele astub uus gümnaasium — Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Eragümnaasium — 1934. a. seaduse alusel. Paberil või kõnelemisel on vahet vaevu märgata — kooli nimetusest kaob sõna „tütarlaste“, kuid sisuliselt tähendab muudatus, et tee ülikoolini pikeneb ühe aasta võrra ja et pääs selle teeni on kitsam.

Tänavu avab ukсед oma lõpetajatele ka uus keskkool teist korda, uue nimetusega: Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Eraprogümnaasium ja Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Erareaalkool — küll esimest korda. Esimesest ootab põnevalt väljapääsu 47, teisest 42 noort. Nende ja nende vanemate tahtmine on valdavas enamuses suunatud sinnapoole, et uuesti tagasi pöörduda tuntud teerajale, mis viib ENKS-i Eragümnaasiumi. Ainult väike osa mõtleb jätkata õpinguid mõnes teises üldhariduslikus või kutsekoolis. Kuid kuigi tänavu gümnaasiumi pääsemise viis ei tekita sellist ärevust kui möödunud aastal, siis peab pääsemise võimalus ise veel rohkem kui varem mõtlema panema, kas valitud tee kõigiti õige on, kas vastab ta valija huvidele, kalduvustele või võimetele.

Tänavu saadab aga ENKS-i Tütarlaste Gümnaasium välja veel oma kolmanda võsu — sihtasutuse „Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Gümnaasium“ Kodumajanduskooli esimesed lõpetajad. Need on noored, kes on murdnud senised traditsioonid, hüljanud mõtted ülikoo-

list kui ülimast väärtusest ja julgete pioneeridena kogunenud siia pärast keskkooli või gümnaasiumi lõpetamist Tartus või väljaspool seda. Üheaastase kursuse kestel näinud, kui mitmekesine ja laialdane on ala, mida peaks tundma haritud naine ja ema, omandanud väärtuslikke teadmisi ja oskusi, siirduvad mitmed neist tegelikku ellu kasutama omandatud, teised aga uutesse õppeasutustesse, et veelgi täiendada end ja sel teel enesele teenistusvõimalusi leida.

Nii mitmet liiki on tänavu Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Gümnaasiumi lõpetajate pere, nii mitmet laadi nende soovid lähema või kaugema tuleviku kohta. Kuid mis peaks olema ühiseks sooviks kõigil lõpetajatel, niisuguseks, mis õigustaks Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi koolide lõpetaja nime kandmist?

Ühe lülina eesti rahva peres ütleksin: see peaks olema soov vanematult kinni pidada meie rahva traditsioonist, mis on hoidnud ja säilitanud rahva läbi aastasade, mille varal on saavutatud Eesti riik ja mis hästi kohane ka praegu selle ümberkorraldamise ajastul — kaaluda kaineult ja põhjalikult kavatsusi ja teostada otsused täie jõu ja visadusega, ootamata abi teiselt, nagu on teinud seda eesti ema ja isa!

H. K A R U,

Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi koolide direktor.

*

Lastena kogunesime neisse ruumidesse, noorusaastais lahkume siit. Kogunesime selleks, et ammutada siin teadmisi edaspidiseks eluks. Veel mõned päevad ja me seisamegi keset algavat tõsielu. Kas suudame seista kindlatena, kas suudame täita meile pandud lootusi? Jah, meie suudame. Asutus, mis rajati selleks, et päästa eesti tütreid ümberrahvastamisest, et anda isamaale häid kodanikke, see asutus ei võigi kasvatada eluvõõraks. Usun, meie õpetajaskond on andnud meile parima, usun, nad on toiminud Cicero manitsuse järgi: „Videant consules, ne quid res publica detrimenti capiat!“

Kui tahetakse, et hoone seisaks kindel, peab olema kindel alusmüür. Oleme ehitanud aastate jooksul selle alusmüüri, millele nüüd hakkame rajama oma elu. See alusmüür ei või olla nõrk, sest juhatajad meie töös on olnud valvsad; kivid, mis oleme kokku kandnud, on õieti paigutatud ja sitke sideainega ühendatud. Võime julgesti edasi ehitada, sest meid on õpetatud töötama. Kuid ärgu keegi loogu enesele illusioone, ärgu arvaku, et edaspidi saab läbi raskusteta. Ei. Oli ju meil kooliski raskusi, kuid tuhandeid ja suuri seisab ees. Küll aga ei tohi lasta end neist heidutada, iialgi ei tohi usku oma võimetesse kaotada, ei tohi end alahinnata. Ja kui lahkumiseks ulatame käe, siis anname üksteisele lootuse, et viime kaasa enesega neist ruumidest kindla põhimõtte: **M i n a u s u n o m a t ö ö v ö i m e s s e !**

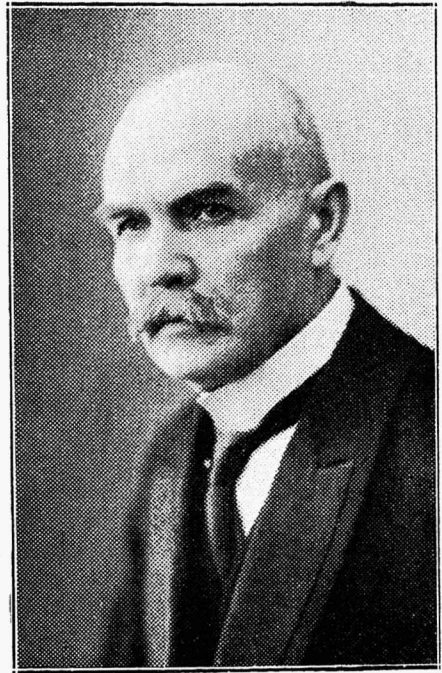
HELGA MEKSI,
kooli õpilasingi juhataja.

K. E. SÖÖT'I KÜLASTAMAS

Kärarikkast kesklinnast pöördun Tähtvere tänavasse. Siin puudub elav liikumine ja edasi-tagasi sagiv inimhulk. Hobuseteel mängivad lapsed. Majad seisavad kevadise õhtupooliku soojatoonilises päikesevalguses. Tänav on vaikne. Veelgi vaiksem on pruuni ühekordse maja hämaras koridoris. Kellanupule surumisel ei järgne helinatki. Küllap see on kuulda mõnes sisemises ruumis. Väikesekasvuline vana naisteeniija avab. Küsimuse järele, kas hr. Söödil on aega mind vastu võtta, tõttab ta kõrvalruumi, kust kuulen mõnsekundilist kõnelust. Siis palutakse mind edasi astuda.

Seisan halli vanahärra ees. Hallid on ta hõredad juuksed, hallitooniline on ülikond ja hallikaskahvatu on tema näo värvigi, sest maestro on alles sel päeval tõusnud haigeveodist. Küsival ilmel ulatab ta mulle käe. Esitlen end ja annan edasi kaasatoodud roosid, mida vanahärra kohe tõttab vette panna laskma. Võtan istet pruunitapeedilises tööruumis. Tuba on lihtne — hariliku tumeda kabinetisisustisega. Seinäärsel raamatukapil valendab Kreutzvaldi rindkuju. Aken avaneb õuele. Maestro tuleb tagasi, järel teeniija vaasi paigutatud lilledega, mis leiavad koha kirjutuslaual. Uks sulgub ja hr. Sööt laskub toolile minu vastas. Ma pole valmistunud mingiks süstemaatiliseks küsiteluks, loodan vabale vestlusele. Annan niisiis vanameistrile edasi meie õpilaskonna hilistunud õnnitlused ja avaldan kahetsust, et meil pole olnud võimalust teda endi keskel vastu võtta.¹⁾ Hr. Sööt meenutab aktust, mis olevat tema sünnipäeva puhul viis aastat tagasi meie koolis korraldatud. Seks olevat ka enam põhjust olnud, kuna ta olevat olnud tol ajal kooliga tihedamas seoses. Ka nüüd oleks olnud põhjust, vastan, sest hr. Sööt luuletajana on noorte keskel üldiselt tuntud ja hinnatud. Maestro arvab, et tema luuletused noori siiski haarata ei suuda, olles liiga sentimentaalsed ja nukrameelsed. Ta ei

suutvat aga midagi teha, loomus olevat juba kord selline. Naljalaulud ei õnnestuvat tal. Teda olevat varem mõnikord õige karmilt arvustatud, eriti Noor-Eesti ring-

K. E. Sööt.

kondade poolt, kellega ta kunagi lähemas vahekorras polevat seisnud. Tänapäeva noortelt ei võivat veel oodata objektiivset arvustust, kuna neil puuduvad vastavad kogemused. Pealegi tunduvat talle, et tänapäeval koolides kirjandusteooriat pisut pealiskaudselt läbi võetakse. Ta olevat lugenud sõna tõsisest mõttes vigaseid arvustusi isegi ülikooli haridusega isikuilt. Vastan, et noored vanameistrite loomingule ju veel mõistuse kriitikaga läheneda ei julgegi, küll aga suudavad nad tunda, kas neile pakutakse tühje sõnu või kas kellelgi tõesti on midagi öelda. Sellega luuletaja nõustub.

Siis ulatab ta mulle paberilehe mõnesalmilise luuletusega. Selle olevat ta kirjutanud Naislauluseltsi juubeli puhuks, n.-õ. tellimise peale. Ta olevat nimelt selle seltsi auliige. Tellimisele loodud luuletusi tulevat ikkagi pidada käsitööks, kuigi nad mõnikord väliselt õnnestunud võivad olla.

¹⁾ Pidi korraldatama Tartu koolide poolt ühine aktus K. E. Söödile ja A. H. Tammsaarele, valiti ka õpetajate keskelt korraldav toimikond ning selle kokkukutsuja, kahjuks pole aga sellest toimikonnast seni elumärki kuulda olnud. Toimet. poolt.

Libistan pilgud üle värsside. Luuletaja manitseb lihtsasõnaliselt ja südamliselt lauljaid, mitte unustada meie esivanemate kauneid laule. Viimasel ajal olevat arvustus ta vastu muutunud väga heatahtlikuks, jutustab maestro edasi. Näitena ulatab ta mulle Agnes Taari artikli oma viimase luuletuskogu kohta „Taluperenaises“. Teiste hulgas on seal toodud luuletus „Murueide tütar“. Imetlen selle kevadvärsket meeleolu ja peaaegu naiselikku õrnust ning avaldan oma imetlust ka autorile. Naeratades nimetab ta luuletust üheks nooruse viimseks puhanguks. Sellelaadilisi laule olevat tal vähe. Kõrvuti luuletuskoguga „Minu kodu“ peab ta „Kuusirbi õsu“ muide oma loomingu parimaks osaks. Kord olevat tal olnud kavatsus loobuda muust tegevusest ja pühenduda täiesti kirjanduslikule loomistööle. See olnud enne okupatsioonieaga. Ta müünud oma majad ja äri Tartus ning lootnud müügisumma protsentidest ära elada võivat. Rahaväärtus aga langenud, summa kuivanud kokku ja püüd majanduslikest muredest vabaneda olevat seega nurjunud. Nüüd polevat tal küll enam mingit kõrvaltegevust, aga tervis ei lubavat enam endise hooga töötada. Arstide korraldusel veetvat ta suurema osa oma ajast vabas õhus, aias ja rõdul. Kirjutuslaua taga istumine olevat pingutav. Viletsa tervise tõttu ei suutvat ta ka tänapäeva kirjandusega täiesti kontaktis olla. Tundvat seda peajasjalikult ajakirjade ja arvustuste kaudu. Need teosed olevat tema nõrkadele silmadele liiga kogukad. Sünnipäevaks saadud raamatuvirn kapi otsas seisvat alles liigutamata.

Kartes, et ma vanameistrit juba liiga olen väsitanud, valmistun lahkuma, teda jutuajamise eest südamest tänades. Naeratades nimetab ta mind vähenõudlikuks. Teda olevat juubeli puhul nõnda sageli intervjueeritud, et ta end lausa väljapigistatuna tundvat. Vana ei tahtvat enam korrutada ja uut olevat raske leida. Väsinud polevat ta veel põrmugi, mind aga ootavat koolitööd. Vastan, et need küllaldaselt vaba aega jätavad. Hr. Sööt arvab, et tänapäeva noortel tõesti kergem peaks olema töötada kui neil omal ajal, sest nüüd õpitakse eesti keeles ja püütakse ainet õpilasile võimalikult huvitavaks teha. Tänaab veel kord tervituste eest, ja ma väljun.

Uks langeb šnepperlukku. Peagi olen taas ruttavate inimeste ja tormavate sõidukite keskel. See on tänapäev. Vaiksesse majja jäi osa minevikust. Jah, siiski minevikust, sest kuigi Karl Eduard Sööt tarvitab moodsamat sõnastusviisi, kuigi ta vorm on kujunenud uuemaagesemaks, ta isik ja ta hing, ta mõtted ja tunded, mis kajastuvad ta luuletusis, kuuluvad ikkagi mineviku romantikasse. Temale on ja jääb võõraks see karm asjalikkus ja tempo, mis on omane tänapäevale. Ta võib sellega kohanduda, aga ta eelistab sellele ikkagi oma vaikset maja päikesepaistelise rõdu ja aiaga.

Meie aga soovime talle jõudu loominguks, sest meie praktilisid ja argipäevased hinged vajavad siiski mõnigi kord sooje, südamlikke ja tundeküllaseid sõnu.

T. K.

SELTSKONDLIK KOHUS TÄNAPÄEVA NOORTE ÜLE

Neljapäeval, 17. märtsil s. a. peeti Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi ruumides seltskondlik kohus tänapäeva noore üle. Kohtu istungit jälgis saalitäis koolinoori ja õpetajaid. Seltskondliku kohtu korraldajaiks olid kõikide Tartu gümnaasiumide humanitaar- või kirjandusringid. Algas oli kindlaks määratud kella 17-le, aga mõningate takistuste tõttu võis kohus kohale asuda alles kell 17.30. Kohtuliikmeid oli

viis, kaitsjaid kolm ja süüdistajaid samuti kolm. Kohtu eesistuja luges ette süüdistusakti, milles süüdistati tänapäeva noort vaimses pankrotis. See pankrot avalduvat loobumises iseseisvast mõtlemisest, vaimsete huvide puudumisest, maitse labastumises, kergemeelsuses ja kohusetunde puudumisest. Kuulati üle nii kaitsjate kui ka süüdistajate poolt ette kutsutud tunnistajad ja seejärel pidas prokurör süüdistus-

Õpilasingi juhatus.

Esimene rida (vasakult paremale): J. Lukk, V. Vares, H. Meksi, õpet. E. Hünerson.
Teine rida: N. Raudsepp, H. Koppel, E. Sõster, M. Lesta.

kõne. Ta süüdistas tänapäeva noori, et nad on mugavusele ohverdanud oma iseseisvuse. Nende eest mõtlevad vanemad, kool, riik, organisatsioonid. Noored võtavad kõik kriitikata ja opositsioonita vastu. Neil pole selgroogu, et ise avaldada arvamisi ja neid kaitsta. Selgeks näiteks on õpilaste isetegevuse tagurpidimine koolides. Ringid, eriti humanitaarringid, kannatavad liikmete vähesuse ja üldise loiduse all. Ka kõige energilisem juhataja suudab vaid vähe ära teha, sest õpilastel kaaluv enamus puudub huvi asja vastu. Referente ei leidu, osavõtjaid ei ole. Ringides tegutsemisele eelistavad õpilased nimelist kuulust organisatsioonidesse, mis võimaldavad korraldada pidusid ja avalikult esineda „kõrge ja suure“ isikuna. Nende organisatsioonide eesmärgid ja sisuline tegevus huvitavad noori vähem. Juhid ei püüagi arendada organisatsioonis sisulist tegevust, vaid võtavad alluvatega ette ainult nii palju üritusi, et neid kohalt ei tagandataks. Üldtähtsates küsimustes noortel oma seisukohta pole. Isegi kodumaa poliitiliste sündmuste vastu pole neil huvi. Need küsimused jäävad neile täiesti võõraks, sest ajalehtedest loetakse vaid sporditeateid, kino-, peo- ja tutvumiskuulu-

tusi. Kõike, mis nõuab järelemõtlemist, peetakse igavaks. Iseseisvast mõtlemisest loobumise otseseks tagajärjeks on vaimsete huvide puudus ja maitse labastumine. Teaduse ja kunstiga tegutsevad noored tänapäeval vaid nii palju, kui seda koolis õpetöö nõuab, ja sedagi vastumeelselt. Näiteks võeti ühes gümnaasiumi lõpuklassis läbi Descartes'i filosoofiat õpilastele küllalt arusaadavalt ja lihtsustatult. Klassi enamuse hinnang oli: rumal loba. Rumal seepärast, et klass ei viitsinud ega tahtnud sellest aru saada. Kogu teaduseilmas ollakse huvitatud dr. Carrel'i teosest „Tundmatu inimene“. Keegi, teistega võrreldes vaimselt arenenud õpilane refereeris sellele klassis. Ettekandele suhtuti õpilaste hulgas äärmise ükskõiksusega. Referent ise tähendas ka, et raamat olnud igav ja referaat lihtsalt vastik. Gümnaasiumi viimases klassis on Dostojevski „Kuritöö ja karistuse“ läbilugemine kohustuslik. Õpilased püüavad sellest kohustusest eemale hoiduda. Need, kes mainitud teost on lugenud, seletavad, see olevat rumal ja igav. Agaruse ja huviga loetakse aga kriminaalromaane ja ajalehtede jutulisasid. Spordivaimustus on tänapäeva noorsoo keskel lausa ebanormaalne. Sporditeateid otse

neelatakse ajalehist. Tuntakse kõiki spordikuulsusi ja isegi nende elulugusid. Heale muusikale eelistavad noored jazzi. Kontsertõhtuid ühel ajal piduõhtutega korraldada ei või, muidu ei näe esimestel peaaegu üldse noori. Igasugusele kujutatavale kunstile eelistatakse kinodiivade fotosid. Nende fotode kogumine on saanud paljude noorte, peaaesjalikult tütarlaste juures maaniaks, millele ohverdatakse sageli kogu taskuraha. Hoolimata sellest et mõningate koolide õpilastele on kinodes käimine keelatud, on meie halva ventilatsiooniga kinod igal õhtul noortest täidetud, eriti veel, kui on linal mingi „happy-end’iga“ armastusfilm või koomiline farss. Teatrid teevad õpilastele mitmesuguseid soodustusi, aga tõsisemaid etendusi jälgivad ainult üksikud noored. Ainult operette ja labaseid rahvatükke käiakse vaatamas. Mitte kunagi pole noorte eest nii palju hoolitsetud kui tänapäeval. Noortel on palju võimalusi end harida ja täiendada igasugustes õppeasutustes. Koolide eest hoolitseb riik, kodu eest vanemad. Noored hoitakse kaaluvas enamuses majanduslikest muredest eemal. Neile püütakse luua võimalikult häid töötingimusi, järelikult peaksid ka töötajajärjed paremad olema kui kunagi varem. Tänapäeva noored aga ei tea üldse, milleks nad töötavad. Veelgi enam: töö on neile vastumeelne. Õpilase ideaalkujuks on isik, kes võimalikult vähe õppetööga tegeleb, osavalt spikrit tarvitab, õpetajate elu hästi kibedaks muudab ja sageli „poppi“ teeb. Seesugune isik saavutab kaasõpilaste lugupidamise, eriti veel siis, kui ta muudel aladel, nagu on tantsupõrand, spordiväljak, kohvik ja igasugused omavahelised olen- gud, hästi enda eest oskab väljas olla. Kes oma tööd julgeb tõsiselt võtta, on „pugeja“ ning tuupija ja kaasõpilased teevad tema elu kibedaks. Noored ei armasta tööd, muidu ei suhtuks nad sellesse säärase lugupidamatusega. Nõrkade hinnete rohkusega mõnikord isegi uhkustatakse. Pärides noortelt nende tulevikukavatsusi selgub, et keegi ei taha töötada millegi üldkasuliku saavutamiseks, vaid lihtsalt selleks, et teenida. Küllalt sageli aga ei taheta üldse töötada, vaid ainult teenida, saavutada isiklikke mugavusi ükskõik kuidas. Tähen- dab, suurema osa tänapäeva noorte ees- märkideks on seltskondlik positsioon ja täidetud rahakott. Prokurör lõpetas oma

kõne sõnadega: „Noored selliste eesmärki- dega ja niisuguse käitumisega ei seisa oma ülesande kõrgusel ega vääri nendele lan- gavat hoolt!“

Sõna sai kaitsja. Kui süüdistaja väitis, et spordiharrastus tänapäeva noorsoo kes- kel on lausa ebanormaalne, siis püüdis kaitsja selgitada, et sport tänapäeva noor- soo keskel, vähemalt Tartus, on täiesti vaeslapse ossa jäetud. Meie koolinoorel jääb sportimiseks liialt vähe aega üle ja tänapäeva noort ähvardab tõeline hädaoht kehalise degenerereerumise näol. Filosoofiliste süsteemide tundmisest on aga ainult siis kasu, kui inimesel on olemas terve keha, kus ta seda võib rakendada. Esijoo- nes peab olema aine, materia, teises jär- jekorras võivad selle aine tegevusavaldu- sena tekkida ideed ja mõtted. Kaitsja ar- vas, et süüdistaja liialdas, kui ütles, et noorsugu tunneb kõiki spordikuulsusi ja nende elulugusid. Ka ei või tänapäeva noort süüdistada, et ta tegeleb vähe teadu- se ja kunstiga, ainult nii palju, kui õppe- töö seda nõuab. Isikud, kes on koostanud õppekavad, on leidnud, et rohkem pole noorele vaja. Me ei saa ometi nõuda, et iga koolinoor oleks filosoof. Mass pole ku- nagi kultuuri edasi viinud, seda on teinud ainult üksikud isikud. Leidub koolinoorte seas ka neid, kes on kunsti ja teaduse alal teistest kõrgemale jõudnud. Kui mõnel noor- rel tekib oma hinnang ühe või teise kir- jandusteose kohta ja see hinnang on nega- tiivne, siis ei ole veel põhjust rääkida hu- vide puudusest. Sageli on need kõrgevää- ruslikud teosed niivõrd rasked, et nende lugemine nõuab suurt pingutust. Noorelt ei saa aga nõuda nii sügavat kirjanduste- sesse tungimist. Ei tohi ka alahinnata kri- minaalromaanide tähtsust. Nende hulgas on nii mitmedki kunstiväärtusega teosed. On loomulik, et laiemad rahvahulgad ar- mastavad kergesisulist muusikat, sest muusika mõistmine nõuab, nagu teisedki kunstid, psüühilist dispositsiooni. Et muu- sikat mõista, ei aita veel sellest, et ollakse musikaalne, vaid inimene peab olema saa- vutanud oma vanuses ja elukogemustes teatud staadiumi. Ja miks on siis moodne tantsumuusika halb? See on tekkinud loo- mulikul teel vana rahvusliku tantsumuu- sika järeltulijana, ja vanu tantsumotiive kasutatakse väga sageli tõsisemate muusi- kapalade komponeerimisel. Tõsine muu- sika, nagu tõsine kirjanduski, muudab ini-

mese ühekülgeks ja sellega käib kaasas hädaoht hingeliselt tuimaks muutuda. Kaitsja ei salanud, et kinodele produtseeritakse hulgaliselt väga madala tasemege filme, kuid kinode repertuaar ei koosne vaid neist. Kinol pole sugugi suuremad kalduvused väärtusetut pakkuda kui teatril. Ka süüdistaja heitis ette, et noored käivad labaseid rahvatükke vaatamas. Kuid miks on rahvatükid labased? Seepärast, et aine on harilikust elust võetud. Seega on kogu elu labane ja noori peaks viidama kuhugi teise maailma, kus nad ei puutuks kokku eluga ja ka labasustega. Kaitsja palus tänapäeva noored õigeks mõista, sest nii materialistlikus maa-

ilmavaates kui ka maitselabastumises võib süüdistada ainult ajavaimu.

Kohus siirdus otsust tegema. Tekkinud vaheajal anti sõna publikule. Publiku sõnavõtt kujunes väga elavaks. Süüdistati ja kaitsiti tänapäeva noort ja avaldati arvustavaid arvamisi kohtupidamisviisi üle. Kahjuks aga võttis viimaks see sõnavõtt hoopis teise suuna. Kalduti kõrvale ja hakati arutama isiklikke asju.

Kohus tunnustas tänapäeva noore vaimset pankrotti, kuid leidis, et selles on süüdi rohkem valitsev miljöö kui noor ise, ja mõistis ta sellepärast siiski õigeks.

H. M.

NOORTE KOHTUOTSUSE JÄRELKAJAD

Kui Tartu koolide ringijuhid otsustasid korraldada kohtu tänapäeva noorte üle, siis sündis see eesmärgiga juhtida noorte tähelepanu nende keskel ilmnevaile pahedele ja neid ähvardavaile hädaohtudele. Et tänapäeva noortel on vähe vaimseid huve, et ideelised eesmärgid on asendunud jahedate praktiliste kalkultatsioonidega, see on vastuvaidlematu tõsiasi. Samuti on selgesti nähtav, et vaimsete huvide puudumine on muutnud noored kerge-meelseiks, pealiskaudseiks ja labaseiks. See labastumine avaldus näiteks publiku sõnavõtus nimetatud kohtu ajal. Põhi-probleemide arutamise asemel hakati lahendada omavahelisi tüliküsimusi ja arvustama kohtuliikmete isikuid. Juhataja oli ebakohaste väljenduste tõttu sunnitud mitmel sõna ära võtma.

Kõike seda arvestades tunnistas kohus noorsoo vaimset pankrotti, aga mõistis ta siiski moraalselt õigeks. Süüdlaseks nimetati ebamääraselt ajavaimu. Kohtuotsuse tõi ära „Postimees“ järgneval päeval, kahjuks aga natuke valesti tõlgitsetuna. Noorsugu olevat tunnistanud enese vaimset pankrotti, teda ei saavat aga vaimset vähearenenuna juriidiliselt süüdi mõista. Selline otsus üllatas kõiki, eriti noori, kes endid milgi tingimusel polnud tahtnud vastutusvõimetuks tunnistada. Igatahes tekitas kohtuotsus elavaid vaidlusi seltskonnas, poleemikat ajakirjanduses ja suutis inspireerida isegi üht

luuletajat. Peale selle kasutas mingi ajakiri seda reklaamiks.

Seltskonnas on üldiseks saanud arvamine, et noored oma kohtuga pole öelnud ega teinud midagi uut. Täpselt samuti olevat noori süüdistatud igal ajastul. Mina pole kuulnud, et noored ise end kunagi oleksid vaimset pankrotti tunnistanud. Süüdistajaiks on olnud vanad, kuna noored on end alati sõjakalt kaitsnud. Pealegi jäetakse tähele panemata, et noorte õigeksmõistmises peitub ometi süüdistus ja see süüdistus pole mitte suunatud nende eneste vastu. Kes või mis on siis too ajavaim? See on käesoleva ajastu tõekspidamiste summa, dikteeritud avalikust arvamisest. See on too puhtmateriaalistlik maailmavaade, mis ähvardab surmata inimese. Alles mõned aastad tagasi kirjutas üks meie avaliku elu tegelasi ajakirjas „Olion“ artikli, milles ta hoiatas Euroopat Ameerika mõju eest, mis laskvat massil tõusta indiviidi vastu. See on sündinud kiiremini kui oodati. Mass on võitmas indiviidi. Süüdi pole aga Ameerika, vaid meie Euroopa siseolud. Tehakse kõik, et takistada indiviidide arenemist. Põletatakse väärtuslikke teoseid, naerdakse välja kunst, mis pole rahvuslik. Kui keegi midagi luua tahab, siis loogu ta üldise šablooni järgi. Sõna-, trüki- ja südametunnistusevabadus puudub. Kui keegi midagi öelda tahab, siis öelgu ta sedasama, mis teisedki. On jää-

Pr. L. Poska-Grünthal 40-aastane.

Õpilasing tänab pr. L. Poska-Grünthali tema pideva ja väsimatu töö eest Vanematekogu juhatajana kooli heaoluks ja kasuks. Tema elutöö ja saavutused seisku eriti neil silmade ees, kes koolist lahkuvad ja iseseisvalt tahavad ellu astuda.

H. M.

nud vaid mõttevabadus, aga mida sellega teha? Meie noored vaatame vaikides seda pealt, mis toimub, ja meil on hirm tuleviku ees. Meil pole päästjat peale meie eneste. See, kes kirjutas esimesena „Postimehes“ tänapäeva noorsoo kohta, ütles väga õieti, et maa sool olevat jäänud tuimaks. Tänapäeva õpetajadki ei suuda noori aidata. Neil võib olla armastust oma töö ja noorte vastu, neis võib olla head tahet. Aga nende töö on kurnav, igapäevased leivamured tungivad esikohale ja nad väsivad pea. Kelle poole peavad siis pöörduma noored? Nad järgnevad ajavaimu

prohvetitele, kes neile selgeks teevad, et elumõte seisab undreis, paraadides ning spordirekordeis. Üks endine koolitegelane ironiseerib kasvatajaid, kes sellist noorust kuldseks nooruseks nimetavad, artiklis: „Üks kohtuotsus“. Autor leiab, et nooruse kuldsus ei seisa mitte nende marssimiseoskuses, vaid just selles, et nad ise end vaimselt pankrotti on tunnistanud. Objektiivne enesekriitika on elavate indiviidide tunnus. Suurele reedele järgneb ülestõusmine. Nimetatud artiklile vastab üks Tartu koolimehi pealkirja all „Tänapäeva noorsoo kaitseks“. Artikli põhimõtteks on, et kõik on kõige paremas korras ses maailmas. Noored olevat tõepoolest „kuldne noorsugu“, vaimsete huvide ja elurõõmuga. Tähelepanuväärt on tolle artikli suur sarnasus kirjutusega, mis ilmus ühe kooli ajakirjas ühe naisõpetaja poolt. Mõtted ühtuvad täpsalt. Lõppeks ilmus „Loomingus“ Sütiste luuletus pealkirjaga „Näod“. Täis põlgust valab autor oma sappi neile „noortele raukadele“, kes kulutavad end tegeldes filosoofiliste küsimustega, selle asemel et „kammida lahti oma pulstunud juuksed ja harjata puhtaks kuuekraed“. Vastandina ja eeskujuna kiidab Sütiste neid noori, kes rind õieli, püstipäi edasi sammuvad.

Meile ei tee mingit lõbu olla noored raugad. Meie tahame olla noored, meie tahame olla millestki haaratud, millestki vaimustatud. Seepärast meie ei taha veel mitte loobuda mõtlemisest. Meie otsime igalt poolt, ka filosoofiast. Mürtsuvad orkestrid ja mundrid üksi ei suuda meid rahuldada.

T. K.

SOO

Ta istus ukسلävel ja puhus siniseid suitsurõngaid pimedusse. Ümberringi hingas soo läbi une sügavalt. Laugastest, millete roheline vesi helkis nagu fosfor, tõusid valged aurud, kerkis niiske udu, haarates enda sülelusse mustade varjudena sookühmudel küürutavad kadakad. Nagu palavikuhaige silm, nii hõõgus vanamehe piip öises pimeduses. Mehe valge särk eraldus selgesti maasse vajunud onni

värvitul taustal. Toetades küüruvajunud selga vastu tõukudest uuristatud värvimata ust, istus ta onni lävel, jalad kaste niiskes rohus, ning hingas jahedat udu, mis lainetena soost veeres ligemale; ta kuulatas, kuidas maa hingas läbi une. Mehe kustuvad silmad jooksid rahutult üle soo, peatusid vilkuvatel sootulukestel, libisesid üle rohekaskollaselt läikivate suuremate veeloikude, milliseid sügisesed vih-

masajud olid jätnud soo pinda, ekslesid kadakate mustade varjude kohal, ringle- sid punalillelise kiviseljandiku ümber, mis üksikuna tõusis soo valgete varjude keskel ja millel lömitas nõrkenuna hurtsik. Ent ikka jälle jäid nad peatuma seal, kus õhtul veretavana oli kustunud eha; näisid när- viliselt otsivat midagi pimeduses, seal, kus pruunjas sookamar sulas ühte mustenda- va taevaga.

Seal valendas kahvatult pimeduses mingi joon, mis lähemale tulles üha laie- nes, kuni kadus onni taha silmapiiri tume- dusse. Seda sirget joont seirasid vanamehe silmad kõige enam. Kui astuda läbi põlvi- ni ulatuva märja rohu, mööda laugaste rohelistest silmadest, võis peagi jõuda raudteetammi valkjaskollase liivavallini, mis kerkis soo niiskest rohusest. Helki- sid terasest roopad, kaugemal tuhmudes ja lõppeks hoopis pimedusse kadudes.

Vanamees istus ja nagu ootas. Tema soo magas. Magasid punased lilled sooserv- al, magas tuulevaikus soohein, magasid soolilled kahvatud õied.

Ent juba tühises maa. Algul tasa ja nagu kartes, siis aga julgust kogudes, ikka selgemini ja selgemini. Juba lõi põlema silmapiiril üksik tulesilm. Veretas ja hel- kis. Tümin aga kasvas üha, muutus müri- naks ning oli kasvanud ka võõra, läheneva valgusesilma jõud. Nüüd värisis juba maa, põras ja raksus. Nagu pimedada kahvatud käed jooksid veduri tuled otsides üle ma- dala soo, lippasid tagasi tammile ja hak- kasid kündma selle valges liivas. Pime rida vaguneid ruttas vedurile järele ja koos kustuva müraga kadus pimedusse ka punane tuli, mis virvendas lülilise mao sabas.

Vanamehe soonised käed tõmbusid ru- sikasse. Ta kõrvades kumises rataste raiuv rutt, veduri lõõtsutav hingamine. Nemad — nemad julgesid äratada tema uinuva soo, rikkuda ta sajandeid kestnud rahu. Väriseva rusikaga viipas ta valen- dava tammi poole, mis kustus pimedusse. Päeval ja ööl, läbi kuuma päikese ja sahi- seva sügisvihma jooksid rööpad ikka põh- jast lõunasse ja ulgusid vedurid, põrasid vagunite pikad read. Ikka ja jälle tulid nad, ruttasid mööda ja kaugusse kustus nende ärritav naer. Ent nad tulid jälle, nii päeval kui ööl. Korrapäraselt venisid läbi päikese kõrvetava lõõma punaste looma- vagunite pikad read vedurite suitsedes

siniselt ja valgelt. Ruttasid reisirongide kiired raudsed hobused nagu perutavad traavlid. Juba kuid oli see kestnud. Ikka oli ta lootnud, et kord lõpeb see ängistava unenäona, oli käinud vaatamas selle põr- guliku müra arteri, jalutanud tammi valges liivas, puudutanud raudseid roo- paid. Kuid nad tulid ikka jälle. Sõitku, mü- ristagu, tehku oma kometit päeval, selle- ga võis ta veel leppida, aga öösel... Soo ju magas. Rahutult hingas ta viimasel ajal, katkendlik oli soo uni. Aga vanamees pea üldse ei saanud sulgeda silmi. Olgu siis, et jäi viivuks tukkuma pealelõunase päikese uinutavates silitustes, peites näo sooja, pruuni samblasse. Kuid sealgi ära- tas teda pea raudsete madude värisev, rut- tav, rabelev laul. Unetus oli vanamehe ajusse uuristanud ja raiunud nagu viilija kindla soovi: hävitada see põrgulik nähe, kustutada selle raurikkuja määrsev elu! Pidad nägema need irvitavad töölised, kes käratsedes ainsa suvega olid ehitanud selle õnnetusliku peletise, kandnud kokku valge liivatammi, asetanud terasest sooned, et temal jätkub vaid ainsast ööst, ainsast tunnist, et hävitada kogu see suur ruma- lus, see põrgulik lärm, mis ei lase puhata teda ega sood.

Pimedus oli nüüd tumedam söest. Pea pidi ööd jälle puurima hakkama veduri punane silm. Aga selle haige, hullunud vaate tahtis vanamees kustutada.

Ta tõusis jalule ja terav valu lõi nagu vaheda noaga ristluudesse, oherdiga uu- ristast soontes. „Vana, vana juba!“ mõtles ta ja astus nagu kaheldes üle krõbiseva sambla, lükkas siis järsu tõukega lahti kä- giseva ukse ja kadus toa piikasesse pime- dusse. Oli kuulda, kuidas ta sääli kobamisi edasi liikus, tooli või lauda riivates kol- nat sünnitas; lõppeks kõlises miski kül- malt, terasena.

Kui ta seljandikku mööda alla astus, kandis ta midagi kaenlas. Märg rohi kallis- tas ta jalgu, niiskus tungis riiete vahele, pani lõdisema ja puristama. Pikkamisi läks kiviseljandik oma pruuni samblaga üle punaste lillede pehmeks luhaks, mis lõppes seal, kus mulises roheline vesi ja kahises pikk, terav lõikhein. Vanamees tundis rada. Laukad keesid ja hingasid valget udu, millest puujändrikud mustade tontidena, nagu sõega joonistatult, kerki- sid. Jalgade all õõtsusid mättad ja külm vesi lirtsus.

Tamm! Nagu müür tõusis see kümme-
kond meetrit öötaevasse ja helkis pilkavalt
ja kõrgilt. Kindel oli ta ja kõrge. Vajudes
labajalani kōditavasse liiva, mis lehkas
kibedalt ja mōrudalt veduriōlide ja põle-
nud kivisōe järele, ronis vanamees üles
vallile ja jäi sinna seisma valge särgi he-
lendades vastu õist taevast. Jahe oli see
öö ja vaikne. Nagu oleks lakanud soogi
hingamast. Võib-olla ärkas temagi ja val-
vas praegu, kuidas päästab sõber sõbra
rōhuvast, närvesōōvast painajast. Nāe, soo
silmadki nagu olid avanenud ja luurasid
teda uurivalt ja kaheldes. Tuhat sootulu-
kest põles ümber seljandiku, millel ta nüüd
selgesti eraldas onni lõmitavat kogu. Va-
namees kummardus. Pea kumises ja hōō-
gas, silmad olid valusad ja kipitasid. Ta
kāed libisesid üle udust niiskete roobaste,
ja kui ta tundis, kuidas sõrmed äkki pea-
tusid neetide taga, ei suutnud ta jätta vaa-
tamata alla järsult tammiservalt, kus soo
piimjas udus helkis sünkjal kullaltki laia-
piirilise sügisvihmadest tekkinud veeväli.
Sinna tahtis ta kasta selle luupainaja, selle
punasilmalise ähkiva tondi. Teras kõlises
terase vastu, raud tundis rauda. Krigise-
des panid needid vastu vanamehe kustu-
vale jõule, olgugi et soo oma ududega oli
juba suutnud nārīda pruuni roostesse
nende pinna. Kül m hīgi pärīlendas otsaesī-
sel, selg tuikas kuumas valus, ristluudes
puurisid hōōguvad oherdid. Ent vanamees
ei tundnud midagi. Ta teadis vaid, et aeg
oli piiratud, et oli tarvis rutata, kiirus-
tada. Tarvis päästa soo, tema soo! Ta töö-
tas peatamata, kogu jõudu pingutades.
Roopapoldid katkesid, ent oli vaja veel
vabastada terasest sooned tōrvaga immu-
tatud liipritest. Kui ta kummardus, et
seda teha, tungis männitōrva lõhn talle
vāngelt sōōrmetesse. Vāsīmuse raskus
hakkas juba kontidesse, aga ikka oli roo-
bas veel mitme liipri küljes kinni. Nār-
vikult ruttasid soonised kāed. Aga juba
tūmises maa. Tasa, tasa, siiski kullalt
arusaadavalt ja selgesti. Rong tuli! Lōp-
peks andis järele viimne nael, murdus
krigisedes kangī all ta vastupanu. Ta
ruttas alla mōōda tammi külge, läbi krigī-
seva ja helkiva kōrbelōhnalise liiva. Juba
jōudis ta udu pinnani, oli pōlvini, nüüd
juba poole kehani valges aurus. Komī-
tades ruttas ta edasi mōōda rada, kus
tamm oli juba vajunud sohu ja jäi hin-
geldades kuulatama. Tūmin oli vahepeal

kasvanud ja paisunud, roopad pōrisesid
ja undasid tasa, kuid alt, tammi jalalt,
polnud rongi veel nāha. Ta ruttas edasi,
pimeduses kōikitava onni poole, kuid kiu-
satus nāha oma suurima vaenlase teeni-
tud hukkumist sundis teda seisma ja oo-
tama. Ta hingas āhkides ja raskelt. Alles
nüüd tundis ta, kuidas külmad hīgipīsa-
rad katsid ta kortsulist laupa, nirisesid
jahedalt üle nina. Niiske sārgikāisega āi-
gas ta üle nāo, aga rōōmus oli ootus, mis
haamerdas ta palavas ajus. Siin, raudtee
otseses läheduses, valendava liivatammi
jalal oli läheneva rongi hāāl hoopis vōim-
sam ja āhvardavam. Tūmin oli juba muu-
tunud pōrinaks, mis nüüd pidevalt kas-
vas mūrīnaks ja kōrvupiīnavaks ragī-
naks. Selgesti lōgisesid juba üksikute
vagunite rattad, āhkis sisinal vedur. Ta
verevad silmad heitsid otsivaid, uurivaid
pilke, kobasid läbi pimeduse, valgustasid
helkivat veevälja, sulistasid nagu laugaste
vorvorilises vees, milles veduri virvenda-
vad sādemed tantsisid kiiret, hullumeelset
tantsu. Nagu vārisedes, paha aimates
karjatas korraga raudne hobune. Valge
aur sisises ventiilides. Mingi saladuslik
vāgi kiskus ākki vanameest lähemale hu-
katuslikule roopale. Ennāe, kuidas ta ki-
sendab, kuidas ūlbelt lagistavad naerda
vagunite rattad! Oodake teie, pea on kōi-
gel lõpp! Ja selle ūlbe karjuja, soo ma-
jesteetliku rahu rikkuja surma tahtis ta
nautida. Veri pakitses ja pulbitses soon-
tes. Takerduvate sammudega ruttas ta
tagasi, kus vedur lähenes nagu saatust,
nagu terasest rusikas, millest viipasid
vastu surma palavikulised silmad. Mis
edasi juhtus, oli sekundite töö. Kobades
ruttasid veduri valged kiirtevihud mōōda
tammi, libisesid pahaaimamatult üle saa-
tusliku koha. Ligemale, ligemale raiusid
rattad! Nagu sātendav vālk viskus rong
hukatuslikku keerisesse. Vanamees vāri-
ses. Punased rattad tantsisid silmade
ees. Sajad haamrid vasardasid ajudes.
Pea āhvardas lōhkeda. Kōik hīilgas, hōō-
gas, kuumas ja sāras. Ta tundis kōrbenud
liiva lõhna ja nāgi ākki, pōlvini kivisōe
prūgis seistes, veduri sāvhatavaid tulesid
sealt mōōda vālgatavat. Ja rattad naersid,
naersid... Kui lōbusalt lōgistasid nad,
pilkavalt ja ōelalt. Ning selja taga oigas
soo, pettunult ja kurvalt, korises ja vāhk-
res painajalikus unes. Kōik need mōtted,
tunded ja nāgemused sāvhisid ainsa se-

kundi murdosa jooksul läbi ta aju. Veel polnud vedur kümmetki sammu tast eemal ja rataste alt viskus liiva ja tolmu, tammil küürutava vanamehe näkku. Kuidas oli roobas ometi vastu pidanud? Kuidas oli rong suutnud rutata sellest tervelt üle? Soonised käed tõmbusid rusikasse, ja äkki kaotas ta kogu oma mõistuse, nägi vaid veripunast udu, kuulis hullunud, pilkavat naeru, kõledat ja lõgisevat, tundis siis äkki tumedat mürtsu, nagu oleks keegi teda pehme asjaga löönud. Terav valu sähvis äkki läbi aju ja kustus... punasesse uttu, kriiskavasse naeru...

Järgmine päev oli kuum ja päikese-
paisteline. Taevas oli helesinine ja valged pilvekeseid uitasid nagu kalalaevad pun-
gis purjedel üle mere. Veripunased lil-
led õõtsusid tuules, valged sooõied väris-
tasid omi õrnu päid. Laugastest helkis
vastu sada kuldset päikest. Saagisid sirt-

sud uimastavalt lõhnavas rohus ja rästi-
kud hallide paeltena magasid kinnisilmi
kiviseljandiku valendavail paelahmakail
keset kõrbenud, pruuni sammalt.

Sel päeval leidis raudteed kontrolliv
lähema soojaama ametnik raba südames
teetammilt kellegi vanamehe purustatud
laiba. Mõned sammud eemal-lamasid liip-
rite vahel kirves ja kang, millega keegi
silmanähtavalt oli püüdnud purustada
roobaste neete. Ent pimedas ei olnud
kõik hoobid märki tabanud ja neete oli
küllalt terveks jäänud. Keegi oli liiga ru-
tates oma töö teinud, nagu oleks teda miski
seganud.

Soo aga õilmitses ja elas; ta näis unus-
tanud olevat oma sõbra, kes oli tahtnud
talle tagasi anda ta siniööde pühaliku
rahu.

Astrid Naaris.

NELI LUULETUST

SURIJAD.

Jah, just nõnda tahan surra —
ühes sinuga.

Roosipõõsast õis veel murra,
hästi lõhnab ta!

Kuule, kuidas laulab ööbik,
kuula teda veel!...

Ah, su juustel peatub liblik,
ootab õnn veel eel?

SÜGISEL.

Tumedaina, kurbadena kohisevad sügise-
sed puud...

Daaliate viimsed valendavad õiekarikad...
Läbi mustendava lehekrooni vaevu näha
kuud...

Hinges valu, mälestused haprad, parimad.

Vaevu mäletan veel sindki, kes mu südame
sa viisid.

Oli kevadel see, kord, kui tantsisime koos.
Mäletan, mu juustes sinult oli valem,

kaunis roos,
hinges helisesid laulduist ilusaimad viisid.

HALLID SILMAD.

Vaid korra ühe vaatasin su silma,
vaid ühe korra kevadel.

Kuid seegi pilk mu hinge kandis teise ilma
ja rahu nüüd ei leia kusagil.

Ei teadnud siis, kui kardetav see on,
ühtainust pilku seda saata sull'.

Siis nägin vaid, su halles silmis peitub
mulle õnn.

Ent valu, igatsust see pilk on toonud mull'!

GAASILATERNA ALL.

Viskab gaasilatern tänavale varje,
mis värisevad, kasvavad, kaovad.

Õhku rebestab kriiskav sõidukikarje —
juba autotuled kaugusse vaovad.

Ja võbiseval leegil latern jälle heidab
varje möödujail', keda ta muudab ja peidab.
Oh, tondid nad kõik, nii mustad ja veidrad,
jubedad koguni, et hirmuga seirad.

Ons inimene see, ons koletis, vaim?
Ning südames endal sul tekkimas aim:
oled ise vist samasugune kui need
mustad varjud, kellel' kohkel annad teed.

Juttel.

MÄLESTUSI AIDU LAHINGUST*)

Süüdmusterikka 1918. a. detsembrikuus elasin oma vanemate juures Aidu külas, kus sattusin sõjakeerisesse.

Aidu küla asub Jõgeva—Põltsamaa tee ääres, umbes 12 km Jõgevast Põltsamaa poole. Meierei on esimene Aidu küla hoone, mida kohtavad Jõgevast Põltsamaale sõitjad. See puust mansardkorraga maakiviehitus asetseb paremat kätt maanteest, olles viimasest umbes 30 sammu eemal. Teispool teed, otse meierei vastu on Välba talu. Meierei alumisel korral on tööstusruumid, teisel korral meierei korter.

Jõulu esimese päeva hommikuhämaruses selle korteri aknast välja vaadates nägin, et meie maja ees maanteel käis edasitagasi sõdur, püss seljas. Süda hakkas mul harilikust kiiremini lööma. Niisiis, oli ikkagi tõsi, et sõda ka meieni oli jõudmas.

Peagi seisis kogu me pere akna juures ja püüdis lahendada põnevat küsimust: kas sõdur on oma mees või vaenlane. Lootsime, et on oma. Vaenlane ei oleks ometi öösi nii vaikselt küla vallutanud, et me midagi poleks kuulnud. Kuid kes võis teada! Sõdur oli kahtlaselt venelase moodi: peas vene sõduri papaaha, seljas mingi pikk kuub ja jalas vildikud. Kui näeks ometi sidet varrukal või mõnd muud eristumärki! Kuid ei näinud. Selleks oli hommik alles liiga pime. Isa leidis viimaks nõu. Ta ütles: „Ma võtan kaelkoogud ja panged ning teen, nagu läheksin Välba kaevust vett tooma. Kui vaja, ütlen, et meie pump on kinni külmunud.“ Ja isa läkski. Ema, õde ja mina vahtsime talle järele ja ootasime, mis maanteel juhtub. Nägime, et isa jäi kohe sõduriga kõnelema. Tüki aja pärast pöördus isa tagasi, ilma et oleks läinud vett tooma. Kui ta jälle tuppa astus, kostis kolmest suust küsimus: „Noh?“ Vastus oli: „Oma.“

Tulid uued küsimused: Kust? Kuidas? Kunas? jne. Ja siis kuulsime kurva uudise: „Tartu on enamlaste kätte langenud. Sõdurid, kes asuvad meie külas, on tulnud Tartust, on jätnud linna lahingut lõõmata vaenlasele.“

*) Tartu vabastamispäeval s. a. kooli aktusel peetud kõne.

Miks?

Sellepärast, et me väge pole usaldada võinud. Osa mehi on lakanud ülemuse korraldusi täitmast ja ilmutanud mässulist tegevust. Eesti valitsusele ustavaks jäänud mehed on taganenud Tartust kaugemale, et katsuda kusagil endid korraldada ja asuda vastupanule. „Kui kaugel peaksid enamlasted juba olema?“ Seda isa ei teadnud, kuid paari tunni pärast oli meil ka sellele küsimusele vastus käes.

Et me külas peale sõdurite veel minceid sõjatunnuseid polnud ja et kõikjal meie ümber levis veel täielik jõulurahu, ei mõistnud me muud teha kui lasta oma elu harilikku rada minna. Hakkasime keetma kohvi ja katma jõululauda. Siis aga näitasime, missugused võhikud on naised sõjaasjus. Me saatsime isa valve sõduri juurde küsima, kas ta ei saaks tulla meile ennast soojendama ja kohvi jooma. Ei, ta ei tohtinud tulla. Kuid kutse oli siiski rõõmuga vastu võetud. Oli küsitud, kas ei tohiks hiljem tulla, siis, kui saab vahetus ja kui ennast hommikuks natuke „haritud“. Varsti nägime, et sõdur sammus küla poole, arvasime, et ta läks endale asendajat otsima.

Asusime ilma külaliseta lauda. Me söögilaud asetseis otse akna all. Vaevast olime saanud hakata jõuluroogadest rõõmu tundma, kui kuulsime maanteel lund hobuste sammude all krudisevat. Otse meie akna all peatus kolm ratsanikku. Esimesel hetkel ei äratanud nad meis erilist tähelepanu, siis aga nägi mu väike õde, et ratsanikkude varrukail olid — punased sidemed. — Kommunistid!

Samal hetkel pöörasid punased ratsanikud oma hobused nii järsu tõmbega ümber, et need endid tagujalul püsti ajasid. Küla poolt hakkasid kostma meie valvurite püssipaugud, esimesed paugud, mida kuulsime Vabadussõjas. Venelased tõmbasid oma hobused maanteelt kõrvale (seal oleksid nad vist liiga heaks märklauaks olnud) ja kihutasid mööda välja surma eest Jõgeva poole. Nad pääsesid.

Minus aga tõstis metsaline pead. Ma kahetsesin südamest, et mul polnud revolvr. Kui hea oleks olnud mul läbi akna ratsanikke tulistada!

Nüüd oli meil teada, et vaenlane ei olnud enam kaugel, ta ratsaluure oli olnud juba meie ukse all. Ärevalt jäime ootama, mis saab edasi. Kuid kaks esimest jõulupüha möödus üsna rahulikult. Kui ma ei eksi, siis jäi me küla keskmisel pühal sõduritest tühjaks. Viimasel pühäl aga hakkas küla neist jälle kihama: Põltsamaa poole tõmbunud väeosad olid jälle tagasi tulnud. Meiegi majja ilmus sõdureid. Ohvitseri saatel käidi kõik alumise korra ruumid läbi ja peeti isekeskis millegi üle aru. Saime teada, et varsti on oodata vaenlase pealetungi. Meile soovitati endid selleks ette valmistada. Ei me mõistnud seda kuidagi teha. Mäletan, et peegli siiski aetasime põrandale soemüüri äärde, seal pidi ta kuulide eest kaitstud olema. Oma paremad riided ja pesu viisime alumisele korrale ja endi jaoks otsisime sooje rõivaid. Samal ajal aske'dasid meie eluruumides ka sõdurid. Üks sõdur nägi me köögis riulil suurt kaussi ja küsis meilt, kas ta tohib minna sellega suppi tooma. Muidugi ta tohtis. Varsti tuli mees aurava supikausiga tagasi. „Küll en hää supp! Hästi paks ja palju liha sees,“ kiitis ta. Ja-jah, oli märgata, et oldi jõukas Aidu külas.

Siis aga leiti, et kuluks õige enne sööki ennast pesta, ja peagi solistasid mõned meestest köögis pesukausi juures.

Üks sõdur oli eriti lõbusas tujus. Ta istus matsti! põrandale meie peegli ette, et üle hulga aja jälle vaadata, missugune nägu tal peas on ja kas habe kasvab jõudsasti.

Viimaks oldi niikaugel, et istuti supikausi ümber. Sel hetkel, kui puulusikad pisteti esimest korda kaussi, tõmmati toa välisukse lahti ja üks lõõtsutav sõdur hüüdis tuppa üheainsa sõna: „Tulevad!“

Mis nüüd sündis, oli nagu mõni nõiakunsti trikk. Mõne sekundi jooksul oli me tuba sõdureist tühi ja nende üleriided varnast kadunud. Laual seisis nõrgalt aurav supikauss, kuid puulusikaid seal polnud. Mäletan, et mind huvitas seekord küsimus, kuhu küll ruttavad sõdurid need oldi pannud.

Vist küll juhmade nägudega seisime meie eraisikud oma korteri tagatoas. Me ei osanud sõnagi lausuda. Siis aga avasin akna ja kummardusin läbi selle Jõgeva poole vaatama. Nägin, kuidas umbes kilomeetri kaugusel lagedal väljal ühest tu-

medamast metsatukast hargnes väikesi inimkogusid, moodustades väljal hõreda rea.

Nii viisi siis algaski lahing. Nõnda tulidki vaenlased.

Ei tea, kui kaua olin aknal vahtinud, kui kuulsin korraga isa käratavat: „Kas sa oled hull või! Jalamaid alla!“ — Nii kuri on isa mulle harva olnud.

Emä ja õde olid juba all ühes Põltsamaa-poolses ruumis kivimüüride varjus. Nüüd siis olime sõjapõgenikud omas kodus.

Õudsenä tundus vaikus, mis valitses väljas. Vaikuse sekka kostis väljast aegajalt samme ja ärevat kõnelust. Teistes alumise korra ruumides käidi ustest. Esimeste paukude ootus tõmbas närvid pingule.

Ja siis see algas. Vaikus katkes nagu noaga lõigatult. Plaksumine, poginragin. Kõige selle sekka lakkamatult vene kuulipilduja rütmiline koputamine. Teadsin, et „meie“ kuulipilduja asus ühes Jõgeva-poolses ruumis, ja ootas, kunas ka see hakkab koputama. Kuid see vaikis. Oli ängistav see vaikimine. Kas jälle pole meie poolt õiget vastupanu?

Siis järsku kajasis Aidu meierei suured ruumid valjult ja iseäralikult. Meie kuulipilduja töötas. Esimene Aidu lahing oli alanud, oli 27. detsember umbes k. 12.

Lakkamatus sõjaraginas möödusid tunnid. Mul oma peiduurkas oli küllalt aega ja võimalust taipama hakata, mis on sõda. Külmas tsementpõrandaga ruumis hakkasid mu jalad külmetuma. Polnud kuhugi istuda, me polnud taibanud toole kaasa võtta. Oli ebamugav. Siis aga meenusid võitlevad sõdurid. Vähemalt kümne-pügalase külmaga tuli neil lamada kraavides, väljadel ja kivitarade taga lumel. Nende seas keerutas nähtamatu surma-pimesikk, kes tahtis aina tabada, tabada... Juba oligi ta ühe tabanud, otse laubale. Üsna nooruke vabatahtlik oli see esimene langenu, õigemini raskesti haavatav. Kui ta meie palvel väljast lumiselt trepilt sisse toodi, kus ta oigama hakkas, va'das mind niisugune tusk, missugust ma oma elus varem ega hiljem pole tundnud. Ja häbi oli, hirmsasti oli häbi, et ma olin varjul ja et ma äsja olin mõtelnud oma külmetuvaile jalgadele.

Lahing kestis endise ägedusega. Järsku vaikis meie kuulipilduja. Mis oli juhtu-

nud? Olid me kuulipildurid surnud, haavatud? Enne kui me sellele küsimusele vastuse saime, kuulsime tuttavat tapariista jälle häälitsema hakkavat, nüüd aga väljas, maja nurga juures. Natukese aja pärast vaikus ta jälle, seekord kauemaks ajaks. Üks kuulipildureist astus meie redupaika, vist isalt mingit tööriista otsima, ja temalt kuulsime, et me kuulipilduja on rikki läinud. See ei olnud rõõmustav sõnum. Venelaste poolel plagises ühtsoodu mitu kuulipildujat, eestlastel Aidus oli neid vist üksainuke. Kuid meie püssimehed tulistasid vahvasti edasi, vahetevahel toetas neid jälle kuulipilduja.

Juba hakkas hämaruma. Lühike talvapäev oli lõpule jõudmas, ühes sellega hakkas raugema ka laskmine. Korraga kuulsime lumisel trepil kiireid samme krudisevat. Me kuulipildurid tulid meiega jumalaga jätma. Aidu jäetavat maha, taganetavat Põltsamaa poole. Me ei tahtnud oma kõrvu uskuda. „Miks minnakse ära, kui ometi päev otsa nii südilt vastu pandi?“ Lahkujad ei teadnud seda. Nii-sugune olevat käsk. Esitasime palju rumalaid küsimusi.

„Mis saab meist?“ — „Ei tea,“ vastati meile. „Kas te haavatu jätate siia? Ta langeb ju enamlaste kätte.“ — „Oh, see sureb varsti.“

Kuna mina kuulipildureid küsitlesin, oli ema lõiganud me jõulusaiast paksud viilukad, neile kuidagiviisi kõva võid peale määrinud ja ulatas need nüüd väsinud ja näljaseile sõdureile. Neil aga polnud enam aega sööma hakata. Võileivad pahemas käes, jätsid nad meid paremaga jumalaga ja kadusid siis kiiresti.

Kui vaikseks oli jäänud Aidu! Nagu hinge kinni pidades ootas küla, mis saab nüüd.

Pikkamisi sammusime trepist üles oma eluruumidesse. Kui avasime ukse, lõi meile ninna võörast lõhna. Selles võis haista savi, krohvi ja püssirohtu. Põrandal oli savi, krohvi ja lupja. Aknaklaasides avastasime paar ilusat väikest ümarmargust auku, nagu sõrmega torgatud, seintes oli aga rohkem kuulijälgi. Me kõik laskusime toolidele istuma ja vaikisime.

Kuid siis kostis selle vaikuse sekka pikk ja valuline oie. See tuli alumiselt korralt ja tõi meisse jälle elu, pani meid tegutsema. Pidasime aru, mida teha haavatuga. Tulime otsusele, et me teda

ikkagi üles tuua ei saa. Otsisime ruttu uusi sidemeid ja paksu vaiba ning isa läks nendega haavatut abistama. Peagi tuli ta tagasi teatega: „Ei sellele ole enam midagi vaja. See oli ta viimne oie.“

Nüüd jäime ootama kommunistide ilmumist. Kuid neid ei tulnud.

Alles hiljem saime teada, et meie vägedel oli olnud karta ümberhaaramist ja sellepärast olid nad taganenud. Kommunistid olid aga rängasti kannatada saanud ja pimeduse tulekul kohe Jõgevale tagasi sõitnud. Taavet oli võitnud Koljati. (Kuulsime, et Aidut oli kaitsenud pealetungijaist kolm-neli korda vähem mehi.)

Järgmisel hommikul nägime, kuidas mööda välju tuli Põltsamaa poolt Aidu suunas sõdurite ahelik. Mõneks hetkeks lõi süda külmaks, siis aga märkasime, et tulijad ei olnud vaenlased. Teise polgu teine pataljon tuli Aidut kommunistide käest tagasi võtma ja leidis oma rõõmsaks üllatuseks, et kommunistid ei olnud julgenud Aitu tulla.

Järgnes rõõmus päev. Aidu elanikke rõõmustas kommunistide asemel näha eneste keskel Eesti sõdureid ja sõdurite meeleolu tõusis esimese õnnestunud vastupanu ja küllap vist ka aidulaste külalislahkuse tõttu.

Meie allüürnikeks tulid raskekuulipilduja „maksim“ ja kolm viisakat ning heatujulist kuulipildurit. Nad nimetasid oma masinat „singeriks“ ja endid „Singeri Kompaniiks“. Ühiselt otsisime „singerile“ kõige paremat asupaika ja leidisime selleks kõige sobivama olevat alumisel korrall oleva Jõgeva-poolse piimatoa akna. Läbi selle akna tegi „Singeri Kompanii“ 2. ja 4. jaanuaril vaenlase ridades märgatavat hävitustööd. Nii oli kuulipildur Padernik lasknud kord ühe hulljulge kommunistide ratsasalga kihutada peaaegu meierei lähedale ja — siis niitnud ning teinud puhta töö.

Kuid seda kõike me ei näinud. Meile soovitati tungivalt meiereist kuhugi mujale minna, sest teati, et seekord tulevad enamlased kahuritega ja et nad on ähvardanud „neetud Aidu kindluse“ maatasat teha.

Väga ägedad olid kaks viimast lahingut ja meil ühes kõrvalises metsatalus värises süda Eesti sõdurite saatuse pä-

rast, kui kuulsime kommunistide püsside, kuulipildujate ja kahurite marulist tuld. Teadsime, et meie väel polnud ühtki kahurit.

Kuid Eesti sõdurid olid võitnud. Kõigepealt olid nad enestes võitnud kahtlused, rõhutatud meeleolu, ja muud võidud olid tulnud siis nagu iseendast.

Kui me 7. jaanuaril jälle koju tulime, oli „Singeri Kompanii“ säravas tujus, võttis meid vastu kingitustega (kahurikuuli kestad) ja vist ka soolleivaga ning raporteeris, et me siga on söödetud, kanad kõik elus ja terved, kukel olevat aga jalaluu katki lastud, mispärast ta tulnud tappa. Me ruttasime kohe vaatama, mida enamlased oma kahuritega olid meie maja kallal korda saatnud. Ilmnes, et Aidut oli hoitud nagu ime läbi: kõik kahurikuulid,

mis olid tunginud nii meiereisse kui ka teistesse majadesse, ei olnud lõhkenud. Lagedal väljal aga mustasid lõhkenud kuulide tekitatud lehtrid.

9. jaanuari külmal hommikul sõitis 2. polk pikas vooris ja rõõmsa lauluga Jõgevat vallutama. Kuid vaenlane polnud julgenud Jõgevale jääda Eesti vägesid ootama. Jõgeva oli vaba. Nüüd võis hakata mõtlema Tartu vabastamisele. Ja 13. jaan. 1919 läbis kapten K. Par'is oma soomusrongiga Jõgeva, liikudes Tartu poole. Teel ühineti ltn. J. Kuperjanovi partisanidega ja 14. jaanuaril vabastati Tartu. Teine polk aga jälitas vaenlast Mustvee suunas.

Eesti väed olid lakanud taganemast, a'lgasid võidukad pealetungid.

A. Kõsta.

V HUMANITAARKLASSI ABITURIENDID 1938. A.

Ajalukku mineva gümnaasiumi viimased humanitaarlased kannavad auga oma nime. Nad peavad lugu vanadest keeltest ja igasuguseist keerulisist ning sügavamõttelisist sõnalahinguist pedagoogidega. Nende aktiivsust ja energiat jätkub igale poole. Nende õlul seisab õpilaskonna ise-tegevus. Hoolimata neist häist omadusist ei leia humanitaarlased sageli väärilist hindamist. Pedagoogid lasevad end häirida selliseist vähetähtsast asjaoludest, nagu on näiteks tundides kõrvaltööde tegemine ja vahetundidel klassis viibimine. Ei või aga ometi kedagi selles süüdistada, kui tema tohtu energiahulk lihtsalt ei mahu kodukorra kitsasse raamistikku.

Klassi igapäevases elus valitsevad kindlad traditsioonid. Need traditsioonid on aga seotud nõnda suure vabameelsusega, et nende kandjaile keelatakse nii sõnakui ka trüki- ning tegutsemisvabadust. Tugeva ühistunde ning üksmeelega on siiski mõndagi saavutatud.

Pinginaabrid moodustavad lahutamatud sõprusühikud ja nad jagavad teineteisega oma rõõmu ja mured (nii teadmised klassitööde ajal kui ka võileivad suurel vahetunnil). Ka kooliruumidest välja-poolle jätkub seda sõprust, ja loodame, et jätkub veel kaugemas tulevikuski.

Hendrikson, Helga: Eeskujulik perekonnainimene, kes kakleb ainult oma teisepoolega. Tunni ajal elab harilikult vaikselt, kuid mõnikord leiab, et eesmärk pühendab abinõu, ja siis valmistab peda-

Helga Hendrikson.

Valli Teeäär.

gogidele peavalu. Mängib klaverit ja minevikus tantsis plastikat. Niisiis kunstiline inimene; õppimine läheb nii, kuidas ise lükkab.

Teeäär, Valli: Parima südamega kaaslane, kes aitab suurimas hädas. Ainult pinginaabriga on ta alaliselt sõjajalal, aga sedagi aiva suurest armastusest. Täna-

päeva tempost suurt lugu ei pea ja häirib oma aeglusega mõningaid temperamentseid pedagooge. Armastab loodust, nii et isegi vastamisel vaatab ainult aknast välja. Võimlemistunnis hüppeid ei harasta, olles tugevasti seotud emakese maaga. Alustab kõik laused sõnadega: „Jah, ja siis...“ Tulevikus hakkab arvatavasti põllumajandust studeerima.

Eichenfeldt, Helmi: Kooli organist — äraseletatult: köster. Tütarlaps, kes on täis protestivaimu kogu maailma ja isegi enese vastu. Jagab vaimule ja kehale võrdset hoolt, nii et huvialadeks on kunst ja söömine. Ainukesena klassis on jäänud truuks põhimõttele, et naise ilu ja ehe on tema pikk juus. Koolis elab sõbralikus läbisaamises oma pastoriga pinginaabriga.

Mari Must.

Helmi Eichenfeldt.

Must, Mari: Õpilaskonna köstri truu kaaslane ja klassi pastor, kes loeb meile hommikul tähendamise- ja õpetamissõnu. Energia, mille õppetöö üle jätab, pühendab käsitööle. Ajaloos asendab edukalt leksikoni. Arstiteadust õppima ei lähe, nii et tulevik on tume.

Pau, Armilda. Protestivaimu täis otstast otsani. Tundides võib tema heledat „jealt“ sageli kuulda pikis ja ägedais vaidlulis pedagoogidega. Üks sellest „jealest“ häiritud meesõpetaja on ta ristinud „Piu-Pauks“, sest heal lapsel peab olema mitu nime. Väljaspool kooli on ta huvitatud kõigist moodsaist üritusist, nagu on spordivõistlused, peod, kino. Pidudel on aga süda varustatud patentlukuga. Kaasõpilaste vastu on „Piu-Pau“ vastutulelik ja helde.

Raidal, Leida: Korraarmastaja tütarlaps, kes aina puhastab ja kraamib, nii et see tema naabritele käib närvidele. Sarn-

leb Loreleiga, kuna mängib kannelt ja evib peale selle loomulikud kuldblondid lokid. Aga see olgu Cicero „praetermitto“, sest see on juba välimus.

Armilda Pau.

Leida Raidal.

Loit, Asta: Omapäraste vaadetega optimist. Leiab, et kergem on suhtuda kõigesse heatujuliselt ja võtta pilkeid vastu naljaga. Huumorimeel on tal üldse väga arenenud. Räägib kõike hoopis huvitava- vamt, kui see tööpoolest on. Läheb ülikooli arstiteadust õppima ja palub tungi- valt, et kaasõpilased, kes temaga selles kõr- ges asutuses juhtuvad koos töötama, i s e endile võileivad kaasa võtaksid.

Lellep, Valve: Kõigiti sümpaatne seltsi- mees. Kooli esitantsija. Eelistab „kõrge- mat“ seltskonda, nagu on õpilaskonna-va- nemad ja meeskonna-kaptenid. Õpingud

Asta Loit.

Valve Lellep.

ei jää sellegipärast hooletusse. Eesti keele vastu on tal isegi „eriline huvi“. Omakes- kel on ta lemmiklauseiks: „Kuraasi peab olema!“ ja „Mis asja!“ Ülikooli milgi tingimusel ei lähe.

Leida Laikoja.

Tanni Grünthal.

Ruth Paimre.

Magda Aaslava.

Grünthal, Tanni: „Tanni ise“ on klassi elavhõbe ja advokaat, seega õpetajate mulrelaps. Ei õpi seepärast, et õppida on liiga vähe. Eelistab tumesinist tooni, eriti mütside suhtes. Võimlas ja pidudel võib teda rõõmsas tujus ülisageli näha. Tunneb otse füüsilist rõõmu kõigest, kes temast on lühemad. Lemmiklauseiks: „O, du meine stille Liebe“ ja „So was überhaupt!“ Edaspidi Tanni kavatseb jätkata oma praegust lemmiktegevust — teiste õiguste kaitsmist.

Laikoja, Leida: Viljandi esindaja. Uus-tulnuk, kelle õilsa mulgihinge klass juba esimesil päevil suutis ära rikkuda. Lööb kõigile klassi üritusile elavalt kaasa ja on diplomeeritud etteütleva. Heas tujus laulab sageli: „Joseph, Joseph, du bist mein, ich bin dein!“

Aemlik, Leontine — tuntud Leana — on tütarlaps, kes teistel ennast arvustada ei

Paimre (Porman), Ruth: Ropka seltskonnategelane. Noorim klassikaaslane, aga õpinguis üks edukamaid. Üks neid, kes harrastab järjekindlalt vahetunnistuumi. Hea ja kohusetruu seltsimees.

Aaslava, Magda: Ideelisemaid tütarlapsi klassis. Loomult nii vaikne ja tagasihoidlik, et teda pole peaaegu kuulda. Kui aga vajatakse mõnd ametikandjat, kes peab olema kohusetruu ja ohvimeelne, siis mõeldakse Aaslavale. Tema ei hoidu oma kohustusist kunagi kõrvale. Tunneb erilist huvi matemaatika ja füüsika vastu, aga ideelistel kaalutlustel läheb ülikooli arstiteadust õppima.

Brosin, Haja: Kaunihingeline kunstinimene, kes kosutab oma vaimu kunstiväärtuslike ja teaduslike raamatutega. Elumõtteks on muusika. Ei puudu ühelgi kontserdilt, seevastu ei käi aga ühelgi peol. Sõbra ja hooldaja, kes on võrdset

Leontine Aemlik.

Haja Brosin.

Salme Turm.

luba. Tema sõnade järgi olevat ta kogu elu pühendanud käsitööle, mida eelistavat õppimisele, sest õppimisest ei saavat keegi õndsaks. Peod ja pallid ei huvita, aga tantsib meeleldi.

truu ja armukade, on ta leidnud ühest pisut nooremast klassist meie koolis.

Turm, Salme: „Kes püüab kõigest väest, saab üle igast mäest,“ see põhilause maksab Salmel nii õppimise kui ka suusa-

tamise kohta. Suusatamisel näeb ta mägesid isegi seal, kus neid pole. Viimasel ajal on seltskondlikus elus suuri edusamme teinud. On näiteks väga huvitatud ratsutamisest ja jokey'st. Armastab tantsumuusikat, eriti inglise valsse, mida kuulades tekivad mitmesugused assotsiatsioonid. Täielik tumesinise värvi pooldaja. Tulevikus siirdub arstiteadust õppima.

Nahkur, Aino: Läbi ja läbi muusika-inimene. Ei toetu sealjuures ainult talendile, vaid teeb ka püsivat ja hoolikat tööd. On alati valmis oma võimeid õpilaskonna teenistusse rakendama. Õppimises ühendab auahnuse püüdlikkusega. Vahetundidel lahutamatu kaaslane oma nooremale õele.

Puhkason, Ellen: Heatujuuline igas olukorras. Isegi pedagoogide märkustele võib ta heatahtlikult vastu naeratada. Mõnikord satub ta nendega vaidlustesse, kuid

Aino Nahkur.

Ellen Puhkason.

ta ilmest võib siiski lugeda, et ta neile nende eksiarvamused andestab. Oli kunagi vaimustuses tumesinise kooli suhtes, aga aegade muutudes on spekter mitmekesistunud.

Vadi, Helgi: Klassi esimene kodanik, priima. Universaalsete teadmistega elav leksikon. Üle kõige hindab arstiteadust, nii et isegi lauale joonistab luukeresid. Arendab end teadlikult igal alal, millest on kasu. Sümpaatia kuulub täielikult kooli üleaedseile, kelle kaitseks ta igal ajal on valmis duellima.

Tulina, Liki: Helgi truu *continua*. Üliaktiivne tütarlaps ja hea organisator. Temast jätkub igale poole, isegi kolmele kontserdile kogu elu kohta. Olles väga huvitatud spordist, on ta võimla krooniline külastaja. Eriline nõrkus on Likil

tuli- ja terariistade vastu. Naiselikkust, eriti naiselikke riietusesemeid ja kõrgeid kontse vihkab. Tunni ajal arendab väga laialdast kirjavahetust, nii et „postitalu“ selle all kannatab. Armastab kõrgusi ja turnib seepärast dekoratsioonide tegemi-

Liki Tulina.

Helgi Vadi.

sel meeleldi lae all. Tulevikuunistuseks väike metsamajake perekondliku õnnega.

Konsen, Taisi. On tähtis isik klassis. Propageerib agaralt iseseisvust ja isetegevust ning on nooremate õpilaste imetusobjektiks. Deklameerib seal, kus deklameerida annab. Kui soovitakse, on valmis isegi ette kandma „Tõe ja õiguse“ kõik viis jagu. Pikkus temal ei loe. Armastab kõiki kauneid kunste, eriti kirjandust. Huvialad on üldse laialdased. Õppimises püüab minimaalsete pingutustega saavutada maksimaalseid tagajärgi. Ei tea kunagi, mis tund parajasti tuleb, aga oskab alati. Viimasel ajal on süvenenud filosoofiasse.

Meriel Kliiman.

Taisi Konsen.

Kliiman, Meriel. Pedantselt korralik tütarlaps. Teab alati, mis tund tuleb ja mis oli õppida. Loeb palju. Väljaspool kooli laiu tegevusalasid pole. Armastab

käsitööd ja teeb tervele suguvõsale „pitse ja sats“. Klass tunneb teda vähe, kuna ta on vestlusil vaid tänulik pealtkuulaja.

Meksi, Helga: Meie õpilaskonna juht. Kohusetruu, töökas ja seltsimehelik kaas-

Helga Meksi.

Niina Raudsepp.

lane. Armastab kõike ilusat, eriti muusikat. Kontsertidel käib tihti, Tunneb suurt sümpaatiat Haapsalu vastu ja igatseb sinna igal suvel. Tulevikus pühendab end ligimeste aitamisele, süvenedes arstiteadusse.

Raudsepp, Niina: Intelligentne, mitmekesiste huvialadega tütarlaps. Külatab sageli kontserte ja kunstinäitusi ning loeb head kirjandust. Spordihuvilisena läheb mõnikord isegi tegelikuks. Ka pidudel võib teda sageli näha, kus valsib paremale ja pahemale poole. Jäädvustada armastab end profiilis. Elueesmärk on juba algkoolist peale kindlaks määratud... ülikool ja arstiteadus.

Gerda Ratnik.

Dagmar Hansen.

Ratnik, Gerda: Kõneleb suurest hajameelsusest salajutte nõnda kõvasti, et tagapingist on ette kuulda. Selsamal põhjusel harilikult tänaval ei tervita. Kui see

ime aga mõnikord siiski sünnib, siis toonitab: „Kuuled, nüüd ma teretan sind!“ Pole rahul maailmaga ega iseendaga. Tahaks olla poiss, et pääseda käsitöötöegemisest. Eriline nõrkus on Gerdal mustade vurrude vastu.

Hansen, Dagmar: Eeskujulik õpilane ja sellisena haruldusi klassis. Ainult ilukirja pole ta veel hoolimata püüdlikkusest suutnud ära õppida. Kõigis muus aineis töötab järjekindlalt. Liigub vähe. Kinos ja kohvikus võib teda mõnikord näha, aga ikka ainult ema saatel. Edaspidi pühendub arstiteadusele.

Nirk, Helvi: Elav ja seltsimehelik „pundiveli“. Tarvitab Sangaste murrakut ja oskab öelda tabavaid komplimente. Informatsiooni-allikana ja vahetalitusbüroona „helesiniste“ suhtes on ta üldiselt lugupeetud.

Naaris, Astrid: Ei kirjuta ega tee kunagi midagi alla geniaalset. Avameelselt

Astrid Naaris.

Helvi Nirk.

ütleb mõnikord teravusi. Õpetajatega vaieldes tarvitab kõige võimatumat argood, kuigi mõjub väliselt kõigiti elegant-selt ja kultuuriselt. Vihkab naisliikumist ja unistab õnnelikust abielust. Tartust ei pea lugu, vaid kui vähegi saab, siirdub pealinna, mille elutempo ja kohvikud talle on vastuvõetavamad. Tulevikus kavatseb ülikooli astuda.

Kohv, Valli: Klassi „minnesänger“, kellelt võib kuulda trillerdusi keset kõige tõsisemat vestlust. Naerab pisarateni. Mõnikord vaid segavad pedagoogid tema lõbusat meeleolu. Tema temperament ja tume nahavärvus olenevat lõunapoolsest päritolust. Ta on nimelt Elvast. Erihuvitena harrastab sporti ja muusikat. Lõpu lähenemisel on hakanud õppimisele rohkem tähelepanu pöörama.

Aino Pudersell.

Valli Kohv.

Hilda Karolin.

Alli Tauts.

Pudersell, Aino: Meie abituriumimärgi looja. Teravmeelne tütarlaps, aga kahjuks promiseb oma vaimukusi vaikselt enda ette, nii et need sageli lähevad üld-susele kaduma. Armastab millegipärast eriti roosat mannat, ent ülikooli vihkab.

Resnik, Sara: Üks neid väheseid õnnelikke, kellel elumõte on täiesti selge: tahab sõita Palestiinasse, et luua endale kodu-maa. Meie kokkutulekupäevast seega osa võtta ei saa, kuna teeb seal kaugel ülesehitavat tööd. Aga lubab saata telegrammi. Kõike muud võtab külmalt. Teeb käsitööd, laulab bassi ja jagab oma võileivad pinginaabriga.

Sarapuu, Hilli: Andekas tütarlaps, aga õppimisest palju ei hooli. Pealegi on ta ainuke klassis, kes peab oma energiat kulutama kahele koolile. Evib absoluutse kuulmise. Peab lugu akadeemilisest noor-

Karolin, Hilda: On kindlate põhimõtetega naisolend. Vastamisel end õpetaja küsimusist segada ei lase. Äärmise umbusklikkuse tõttu ei usu isegi kaasõpilaste etteütlemist. Kannab kuldkella — järelikult on leeris käinud. Pimedas väljas ei käi, hingab parem värsket õhku läbi avatud akna. Tulevikukavatsusist vaikib.

Tauts, Alli: „Need prillid, need prillid...“ Läbi nende uurib Alli tähelepanelikult tulevikku ja klassikaaslasi. Ainult kui kaardile on vaja vaadata, pöörduvad prillid läbi akna ilmastikku vaatlema. Muidu on ta muusikainimene, kelle huvid ulatuvad klassikuist jazzini. Klassikuist hindab eriti Weberit. Ta kunstnikuveri avaldub ta piiritus fantaasias. See fantaasia ulatub kuni ajaloo kirjatöödeni, kus esinevad pärlid, nagu: „Ühes voodis magas Peeter Suur ja teises tema saatkond.“ — Alli punastab igal võimalikul juhul.

Hilli Sarapuu.

Sara Resnik.

Paula Kiis.

Maimu Kasper.

soost ja tunneb end hästi lühidakasvulliste seltskonnas. Isu on tal haruldane ning ta portfelligist võib alati midagi magusat leida. Tulevik viib Hilli arvatavasti ülikooli.

Kasper, Maimu: Ideeline vanatüdruk, kellel on eriline nõrkus mustade kasside ja kaktuste vastu. Teab täpselt kogu klassi minevikku ja olevikku ning kuulutab ka

tulevikku. Ainus inimene klassis, kelle palvetele on võimatu vastu panna, sest muidu ta ei pane sulle kaarte välja. Ta hädavajalikkust tõestavad laupäevased sabad tema pingi juures. Lemmikennustuseks on: „Tulus vestlus ühe meelekindla, ohvrimeelse meesterahvaga õhtusel teel ja pummelung vahukoorega.“ Tulevikus igatseb Cara vanatüdrukute-kodu juhatajanna kohta.

Kiis, Paula: On ise vaikne ja korralik ning püüab teisigi õigele teele juhtida. Elab sõbralikus läbisaamises õpetajate ja õpilastega. Õpib enese ja teiste eest. Üks neid väheseid, kel puudub opositsioonivaim.

Elken, Õie: Tõsiselt ning leplikult ellu suhtuv tütarlaps. On veendunud, et elus võib leida külluses rõõmu, kui seda vaid tahetakse otsida. Õppimises ise alati sta-

Parvei, Aino: Koolis kinnine ja endassesüvenenud. Ülainaiselik ja õrn, nii et tema habrast kuju näeb võimlemisreas

Aino Parvei.

Helgi Veber.

harva. Ei pea lugu ei vaimseist ega kehalisist pingutusist. Andmetega oma isiku kohta pole ta just helde.

Oinas, Lucie: Prantslanna nii eesnime kui loomu poolest. Oma temperamenti hoiab ta aga klassis piinlikult vaos. On andekas keeltes, kuid vihkab matemaatikat ja füüsikat. Kahjuks hindavad mõned pedagoogid ta andekust vaid teoreetiliselt, mitte praktiliselt. Saksa keele õpetajal on tema suhtes kindel seisukoht: „Lucie versteht die Sprache auf Fünf, aber ich kann ihr nur Drei stellen.“

Part, Laine: Lucie rahulik pingikaaslane. Vaikiv sfinks, kelle huvid on suunatud kõrgemaise sfääridesse. Armastab tantsukunsti, alates balletist ja lõpetades

Õie Elken.

Koidula Michelson.

biilne, on ta valmis oma teadmisi kaassõpradele jagama. Unistab ikka ülikooli minekust.

Michelson, Koidula: Tütarlaps, kes armastab avarust. Kool on liiga kitsas ta suurele energiale, seda jätkub väljapoolgi. Alati optimistlik ja avameelne. Oma südamesoove avaldab sageli aariais. Tantsutunnis õpetab nooremale poistele emalikult tantsusamme. Kinnitab enda olevat „ainukese“, kes matemaatikast midagi taipab. Ideeline karsklane, kuid peab lugu ka mittekarsklasist.

Veber, Helgi: Ideeline kodutütar. See ütleb õieti kõik... Oleks pidanud sündima keskajal, kuna ta ei näe viibivat reaalses maailmas. Pilg on ikka suunatud kõrgustesse. Isegi tantsida tahab ta taevasse. Unistab perekonnaõnnest.

Laine Part.

Lucie Oinas.

moodsate tantsudega. Ühes oma naabriga üks neid väheseid, kes hoolitseb ka oma välise elegantsi eest.

GÜMNAASIUMI V MAJAPIDAMISKLASSI ABITURIENDID

Üks haru viimsena „härjasilma“ kandvast klassist. Oma õigust viimsed olla hinnatakse kõrgelt. Seda mitte lootuses saada tulevikus esimesteks, vaid selles mõttes, et enne kui kooliüksed jäädavalt suletakse, nad veel korra avanevad laiemalt kui kunagi varem. Lugupeetud pedagoogid tahavad küll selle illusiooni võtta, kuid ollakse optimistid.

Klass moodustab ühiskondliku terviku, kus on läbi viidud omamoodi tööjaotus. Peale klassi ametkonna on klassil veel eriti armastatud advokaat, osav soenguseadja jne.; matemaatika, raskeima õppeaine jaoks on klassis isegi kaks „abiõpetajat“. Klassis käiakse põhimõtte järgi, et „ühendus teeb tugevaks“.

Lilli Sieberg

— Daamlikkude ma-
neeridega vaikne
kaasvõitleja.

Vilma Busch

— „Tiiu tasane ja
helde“.

Antoniina Kiis

— Kes ees, see mees.

Elli Kaharpea

— „Homme, homme,
mitte täna!..“

Juta Simm

— Püüd säilitada
lahke naeratusega
igal pool head vahe-
korda.

Endla Kits

— Harukordne hoo-
litsemine oma veime-
vaka eest.

Nora Vöti

— Matemaatika
„alamprofessor“.

Anne-Reet Pöld

— Suurte seesmiste
väärtustega tütar-
laps.

Selma Randmaa

”To be or not to be
(klassis)?”

Lydia Salve

— Klassi kuldsuu —
lugemises.

Elli Üprus

— Rääkimine hõbe,
vaikimine kuld.

Ella Savi

— „Noh, küll on täna
jooksmist palju!“

Helga Koppel

— Klassi kõrgeim
võimukandja ning
vastavalt sellele käi-
tumine.

Juta-Sigrid Loohein

— Tema intelligents
väljendub ta osavas
keeles.

Endla Loppi

— „Kõik on korras
siin hästi loodud
maailmas“.

Lea Kivi

— Klassi advokaat.

Felly Dils

— Ajab maitsekalt
sassi tütarlaste kahu-
pead.

Leida Vengerfeldt

— Konversatsiooni
probleemiks rõivas-
tamisküsimused.

Salme Klaos

— Õrn õieke karu-
ohakate keskel.

Leida Kivastik

— Ausat last ei ham-
musta keegi.

Linda Viil

— Vaga vesi, sügav
põhi.

Amanda Soovalla

— Kes püüab, see
jõuab.

Endla Kallivere

— Elagu klassi kas-
sur!

Leida Paju

— Suuremad sõbrad
on raamat ja ahi.

Aino Vatsel

— Seleta või ära se-
leta, niikuinii ei pane
ta tähele.

Heida Sütt

— „Küll mul läks
täna halvasti!“, kuid
ikkagi neli käes.

Helmi Lemmats

— Oma tuba, oma
luba — sellepärast
rajabki kodukolde
maale.

Hilda Paurson

— Ajaloo-õpetaja
„viimne suur armas-
tus“.

Linda Metsoja

— Tulevikku juhib
tujukas tuul, eks see
ikka kuhugi viib.

Ilme Puusemp

— Muutlik nagu
aprillipäev.

KODUMAJANDUSKOOLO ENKSTG JUURES

ENKSTG juures töötab 1937. a. sügissemestrist alates 1-aastase kursusega kodumajanduskool, mille ülesandeks on süvendada noortes tütarlastes teadmisi kodumajapidamises, kohusetunnet, armastust oma kodu ja perekonna vastu.

tega ning oskustega toidustamisel, kodukorrashoius ja -korrastuses. Arendatakse õpilase ilutunnet, kasvatatakse temas lugupidamist puhtuse vastu, teritatakse ta mõtlemisvõimet, õpetatakse teda ratsionaalselt aega kasutama jne.

Kodumajanduskooli lõpetajad 1938. a.

Esimene rida (vasakult paremale): Maimu Ritslaid, Hilda Nukk, Karin Johanson, Elfriede Kukk, Elvi Pöder, Keina Peets. Teine rida: Elsa Laas, Laine Klemmer, Aino Mühlberg, Olga Tamm, Ina Viirason, Linda Raudkats. Pildil puudub Leida Lindeberg.

Ei pea enam paika see arvamus, et tänapäeva haritud naisele on küllalt vaistust oma elu korraldamisel, vaid ta vajab üsna rohkesti teadmisi mitmesugustel aladel, mis väliselt paistavad küll lihtsatena, kuid tõeliselt nõuavad suurt süvenemist.

Kodumajanduskooli töökavas on selgitada toitumise otstarvet ja tähtsust inimesele, arvestades majanduslikku kandejõudu, tervishoidlikke nõudeid jne. Õpilasi varustatakse põhjapanevate teadmisi-

Üks aasta ei võimalda küll ulatuslikumat otsustust, ent rahuldusega võib siiski nentida, et tööd on tehtud vajaliku tõsiduse, süvenemise ning innuga.

Kooli lõpetajad siirduvad suuremalt osalt kodudesse, et rakendada omandatud teadmisi tegelikus elus. Neile, kes tahavad end pühendada kutsetööle, on edasiarendamisvõimalusi Kehtna kõrgemas kutsekoolis ning Tallinna Eesti Naisliidu juures töötavas Kodumajanduse Instituudis.

PROGÜMNAASIUMI ABITURIENDID

Olli

— meie eksklassivanem — on juba aastaid esimesi nii nimestikus kui ka edasijõudmises. Viimane asjaolu ei häiri aga teda sugugi kõva häälega tunnis oma arvamisi avaldamast. Iseäranis agarasti astub ta „vaeste patuste“ kaitseks välja. Erilisi loorbereid löikab ta klaveril ja päästab seetõttu sageli mitte esineda tahtvat klassi piinlikust seisukorrast. Tema lemmikuks muusika alal on Liszt. Ta evib ka muudel aladel laiaulatuslikke teadmisi, nii et gümnaasiumi pääsemine ei tohiks talle raskusi valmistada.

Jutka.

Kuigi ta on meie hulgas viibinud võrdlemisi lühikest aega, on ta meiega täiesti „ühte sulanud“. Kõrgemate võimudega tekib tal tihti arusaamatusi ja sekeldusi väga mitmesuguste pisipattude pärast. Katsub kõike rahulikult vastu võtta ja naeratab võluvalt ka siis, kui talle pahandusi valmistatakse. Kõige rohkem hirmu sisendavad talle kassid, lehmad ja autod. On vaimustatud, et talle kord keegi ütles, ta olevat sarmikas. Iga semestri algul annab oma pinginaabrile pühaliku töotuse viimaks ometi õppima hakata. Peale kooli lõpetamist siirdub Inglismaale.

Kordu

on klassi ainuke vemmälvärsside sepitseja. Juba mitu aastat on tema ja ta pinginaabri (ka sõbratar) õlul lasunud asjadetooja keerulised ja vaevarikkad kohused. Kuid jõulude eel klassijuhataja dekreet määras ta erusse. Kunagi ei püsi ta paigal ja valmistab seega paljudele meeolehärrmi, teda jätkub kõikidele. Pealelõunad veedab ta eratundides ja Taimi seltsis kinos või uisuteel. Omab õige kriiskavat häält ja mängib, nagu ta ise seletab, ühe sõrmega klaverit. See on ka kunst! Kannatab klassis värske õhu puuduse all. Alati heatujuline, huumoriküllane ja naeratav.

Maretuusi

on ka üks endisi klassi võimukandjaid. Astiga kokku nagu sukk ja saabas. Iseloomult kaunis tagasihoidlik, püüab ta vältida konflikte. Temast ei kuule kunagi liiga palju, tõstab häält ainult enne tunde, kui on tarvis klassile propageerida mingit uut hädaabinõu. Juhtub aga ka, et tunniski vestleb, siis igatahes tasandatud häälel. Laenab meeeldi oma rikkalikust raamatukogust raamatuid. Loomadest armastab koeri. Tema eriliseks tuluallikaks on hingedega hangeldamine: saab iga tabatud kärbse eest kodus kaks senti.

Ets

on õige tasakaalukas ja reaalselt mõtleja tütarlaps, keda vaid miski „ameerikalik“ võib vaimustada. Eemal istujaile näib õige vaiksena, lähedal istujad on aga vastupidisel arvamisel. Armastab elada kaugemates sfäärides, pühendudes täiesti oma „perekonna“ heaolu eest hoolitsemisele. Nii-suguse õilsa omaduse tõttu tekib tal vahetevahel sõnavahetusi kõrgemate võimudega. Et klassitööde ajal ärevust peletada, pärib ta oma pinginaabrilt, mida see lõunaks söönud. Ei salli teravaid kontse. Eelistab, nagu öeldud, kõike ameerikalikku, siis jalgrattasõitu, tennisemängu.

Kaara

ei tundnud end rida aastaid meie hulgas koduselt. Ta oli meie jaoks liiga tagasihoidlik. Selle omaduse pärast tuli tal kannatada teravusigi. Nüüd on ta muutunud. Ikka sagedamini kostab ta hääle üle klassi. Kaara on visa oma soovides, seepärast saab enamasti kõik, mida tahab. Ja tahet tal on. Talle meeldib lõbus seltskond, igasugused ehted, kõik karakterne ja fotografeerida-laskmine. Kooli ja koolist koju tuleb ta alati oma sõbratari Vaikega. Pealelõunati liigub ta aga enamasti üksi või kellegi daami saatel. Kaara on paljudele päästjaks inglise saksa keele koduse lektüüri muretsemisel.

Utty

on suurim egoist klassis. Tema üheks põhivaateks on: „Pääle minu kas või veeuputus!“ Püüab olla ka üks parimaid õppijaid. Moodustab Jutteliga, kes kannatlikult kõik ta laiaulatuslikud seletused pealt kuulab, lahutamatu terviku, millega veel pole öeldud, et nad alati hästi läbi saavad. Utty armastab väga laulda. Eelistab sel alal kõike mustlaslikku ja on selle rahvuse tuliseim austaja. Tema erilisteks nõrkusteks on „viied“, õmbleja juures käimine ja vestlemine kõikisuguste tegelastega väljaspool kooli. Usub gümnaasiumi pääsemisse, sest ei taha ühelgi tingimusel loobuda tulevikus mürkide segamisest omas apteegis.

Kaalu

kuulub meie boheemlaste hulka. Räägib nii palju, et teda üldse enam ei kuuldagi. Selle maailmakorraga pole ta kunagi rahul ja katsub alati uuendusi läbi viia. Aga ta vihkute kaantel leiduvad hästi õnnestunud karikatuurid aitavad selleks vähe kaasa. Katsub olla vahelehuütavate märkustega humoorikas, mis tal vahetevahel ka õnnestub. Tahab gümnaasiumi pääseda, sest teiste inimeste abistamisele pühendumisel on vaja suuremat haridust. Kui aga õdedekooli ei peaks jõudma, siis siirdub arvatavasti kunstikooli.

Soss.

Soss on tüdruk, kes on alati sõltuv inspiratsioonist. Viimasel ajal taotleb iseseisvust ja ei lase ümbrusel mõjuda oma isikule. Toiduained avaldavad talle erilist võlu, mitte aga mõju. Armastab väga kirjutada ja aitab selle omadusega klassis igavust peletada. Tal poleks midagi aristokraatse riigikorra vastu, sest kuningad on ta erilised lemmikud. Loeks meeeldi ajalehti, aga aineliste raskuste tõttu peab sellest loobuma. Tema suurim soov on olla tulevikus ajakirjanik. Huvi tunneb veel raadio ja mitmesuguse muu masinavärgi vastu. Gümnaasiumi püüdmisel loodab heade vaimude abile, muidu olevat kuri lugu kojuminekuga.

Ira.

Ira püüab ka alati rääkida, aga klassis valitseb seesugune ebaviisakas komme, et igaüks küll räägib, aga teise juttu ei taheta kuulata. Niisiis pole midagi parata, kui mõni ta vaimukas jutt üldises suminas läheb kaotsi. Ira püüab alati tundidest osa võtta, mida paljud ei harrasta. Silluga, Ira kauaaegse naabriga, saab ta hästi läbi ning sellest tingitud elevus häirib mõnikord pedagooge. Nende valdusel on klassi kassa, pealejõulust saadik. Ira on kergesti haavuv, ent siiski leplik. Tema eriharrastuseks on uisutee. Klassitööd viivad ta aga „verest välja“. Kukub spikritega rohkem sisse, kui neid saab tarvitada.

Inge

viibib vist küll rohkem kodus kui koolis. Eriliseks huvialaks oli tal bussiga linnas ringi sõita. Aga nüüd, kus juttu on olnud piletihinna tõstmisest, sõidab ta meelsamini juba autodega, pealegi kui oskab neid ise juhtida. Evib pere naiselikke kalduvusi ja eelistab iseseisvat elu. Koolis on ta teatud mõttes erak, aga juttu ajab kümne eest. Kannatab energiapuuduse ja oma võimete alahindamise all. Käib meeeldi kinos, kuid teda võib ka mujal kohata. Erilist anti-paatiat tunneb ta vormimütsi vastu.

Lia

on elav, alati võitlusvalmis ja lobisemishimuline tütarlaps, kes aga vahetevahel kaldub ka tõsiste eluküsimuste üle filosoferima. Süsisünges meeleolus on ta enne klassitööd, millal usub, et ta midagi ei oska. Kauaaegse praktika tõttu on ta klassis kiirkõnelejana saavutanud silmapaistva tähtsuse. Oma rahutu loomu pärast on olnud sunnitud mõnigi kord klassist lahkuma ja tunneb seetõttu härra direktorit paremini kui paljud teised meie hulgas. Suvel eelistab vett, talvel jääd ja pidusid. Tunneb huvi Nobeli laureaate ja joonistamise vastu, eriti huvitavad teda aga korstnapühkijad, sest ta on ebausklik. Igatseb astuda gümnaasiumi.

Asti

on see, kes elab Maretuusi kulul, või on see ümberpöörduvalt, või pole see üldse nii, — kes seda suudab kindlaks teha! Asti on energiline tütarlaps, kes jõudumööda aitab kaasa kõigis klassi üritusis. Paljud kadestavad teda ta erilise juuksevärvuse pärast. Omab head kõneandi, mille tõttu mõned pedagoogid soovivad tulevikus õppida advokaadiks. Et tal on aga ka diplomaatilisi kalduvusi, siis soovitatakse tal tulevikus ka propagandaministri koha poole tüürimist, kui seesugune amet siis olemas. Tema väikesteks nõrkusteks on põhjamaine kirjandus ja uisutee. Aga ka käsitöö vastu tunneb erilist armastust.

Aime

on meie silmapaistev dekoraator, kellele võlgname tänu, et suurte sündmuste ajal paljud kadetsejad silmad meie seinailustusi vahivad. Aga ta ei dekoreeri üksi seinu, vaid ka ennast ja oma vihikute kaasi. Harrastab peale toredate daamide joonistamise ka kõiki spordiharusid. Koolis käibki vaid selleks, et hiljem võida kehakasvatust õppida. Suvel innukas ujuja Elvas, kust ei raatsi talvelgi lahkuda. Viimasel ajal hoidub õpetajatega vaenujalale sattumast, sest on leidnud olevat selle ebatulusa. Kinod ja pidusaalid pole tema meelest sugugi need kõige hullemad kohad.

Mannike

— tuntud ka Liidi nime all — on meie klassivanem. Ta teeb, mida klass tahab ja nõuab; on seega „ideaalne“ klassivanem, vähemalt tüdrukute arvates. On oma raske ametiga üpris rahul ja arvab, et kuigi tüdrukud teevad ta elu mõnikord kibedaks, on nad siiski head lapsed. Kinnitab, et tema katsuvat anda oma parimat, ja loodab, et temaga ollakse rahul. Pealelõunati armastab käia Helgiga Raadi pargis jalutamas. Kevaditi käivad nad Emajões paadiga sõitmas. Kinole eelistab teatrit, ka pidusid ei laida. Oli esimene klassis, esialgu ka ainus, kes oma nime eestistas.

Helga.

Selle nimega tüdrukuid on meil klassis mitu. Siin on aga mõeldud seda Helgat, kes teeb tasa ja hoolsalt oma töö, rিপুতামতা সাবুতিসি সুৱে কেল্লা কুল্গে. Kuulub „Liidi jne. kampa“. Ta on rahul kõigega, vähemalt ei avalda oma rahulolematust kuuldavalt. Teeb hoolega käsitööd ja õpetajale annab aasta jooksul sada joonistust. Kuigi ta viibib meie hulgas juba esimesest kooliaastast peale, leidub ometi vähe neid, kes teda hästi tunneksid ja temast palju teaksid.

Mannu

on energiline ja hakkaja tütarlaps, kes ohverdab palju klassi heaks. — Joonistab asjatundjana õpetajate portreid. Tema hing kuulub valgele koerale, keda klassile piltide kaudu tutvustab. Mannu on seltskonnainimene ja omab seepärast häid sidemeid kõigiga. Käib meeleldi uisuteel, veel meelsa mini aga veedab aega väikeste hellakeste seltsis. On pahemakäemees ja tubli sportlane, nagu on ka hea perenaine. Üldiselt mitmekülgne tütarlaps, kes eelistab operetlikku muusikat ega põlga ka tantsu. Kui gümnaasiumi ei pääse, siis siirdub kuhugi kunstikooli.

Helgi.

Kuulub meie klassivanema saatjaskonda. Üldse on neil väljaspool kooli ühiseid toiminguid ja paljud imestavad, miks Helgi koolis rohkem tähelepanu pühendab Mirrile kui klassivanemale. Eriliseks lemmikaineks on tal ajalugu. Kui ta hiljuti ei oleks haigestunud, siis oleks ta keskkooli lõpetanud tundigi puudumata. On tegelnud klassi rahaasjandusega, mis pole sugugi kerge amet, sest keegi määratud ajaks oma võlga ei kustuta. Kevaditi naudib Liidiga Emajõel päikeseloojakuid. Võimlemistundides eelistab harjutustele pallimänge ja on halastamatu, mõnikord isegi toores vastane. Gümnaasiumi igatseb vaid kolme päela pärast.

Ella.

Klassis on ainult kaks tüdrukut, kes kannavad veel patse. Üks neist on Ella. Ta kannab neid meeleldi ega mõtle nende mahalõikamisele. Ella on ka klassi vaiksemaid tegelesi, kelle nimele mõeldes meenub kõigepealt naeratav nägu. Mõningate tüdrukutega moodustab ta koolis ringi, kuhu pühendamatuil on raske tungida. Neil kõigil selles ringis on omad igapäevased mured ning nad on harjunud pidama neid enestele. Ella ei tülita kunagi kedagi, välja arvatud juhud, millal ta kassapidajana pidi kasseerima klassi makse.

Ärnits,

õpilasringi juhatusliige, on meie klassi rahutu hing. Kõnekeeles tarvitab ainult murrakut. Enne jõule täitis vastu tahtmist klassivanema abi raskeid kohuseid. Tema tegevusala on äärmiselt laiaulatuslik. Nii on ta füüsikatunnis õpetaja assistendiks, aga taotleb veel muid kõrgeid sihte. Muidu on ta priske tervise juures, ainult vahel kaebab, et „vale hambad“ valutavad. Ärnits võib vägagi teravasti teisi solvata. Kõneldes ta üldse sõnu palju ei vali. Harva leidub midagi, millega ta oleks täiesti rahul. Kuna mehed kaebavad, et korstnapühkimine on veel ainus ala, kuhu naised ei ole tunginud, siis ähvardab Ärnits tulevikus halastamatult (seesugune on ikka tema viis) vallutada nende viimne kants, mis neile veel jäänud.

Asta.

„Vaga vesi — sügav põhi“ on vanasõna, mis sobib temale. Harilikult on ta õige vaikne ja tagasihoidlik, kuid mõningail kordadel on ta ootamatult elav ja osavõtlik. Kui kuskil on pidu, siis saab Asta kindlasti kutse ja mõnikord isegi mitu. Vanasti siirdus pühapäevaks maale, kuid nüüd eelistab linnajäämist, et külastada siin kontserte ja teatrit.

Vaike.

Vaike on nobe kooli kooris laulmas käija. Ta on vist ainuke, kes „ei lase jalga“, kui tuleb minna harjutama. Algkoolist peale on ta huvitatud olnud kõigist lauluõpetajaist. Vaike moodustab 50% meie klassi kodutütardest. Ta elab Tartus, kuid parimad mälestused on säilitanud Tallinnast. Õige vähe kannatab hooplemise ja suurustamise all. Tunneb suurt huvi laevanduse ja merenduse vastu. Peas valmivat tal mitmed romaanid, ainult polevat võimet neid paberile panna. Tunneb huvi ka salaluure vastu ja sõja korral kavatseb osutada kodumaale teeneid spioonina.

Vilma.

Vilma on klassi vanemaid ja vaiksemaid tüdrukuid. Klassi huvidest ja üritustest ei võta ta kunagi osa — on erak. Ainult Helgaga, oma kauaaegse sõbratari ja pinginaabriga, ta seltsib ja vestleb. Tema eemal- või juuresolek kedagi ei häiri. Huvi tunneb ta väga muusika vastu. Tulevik olevat talle „tumedaks punktiks“, ainult niipalju on kindel, et gümnaasiumi ei lähe.

Helena.

Helena, olles hoopis energilisem kui ta õde Mirr, astub tihti ka selle õiguste kaitseks välja. Vanasti oli ta aga veel hakkajam nõrgemate huvide kaitsmisel. Aastaid tagasi suutis ta panna klassi jagunema kahte suurde vaenulisse erakonda. Nüüd on ta mõju kahanenud, kuna on rohkem enesesse süvenenud ja tagasihoidlikumaks muutunud. Õppimises on hoolas. Eelistab koduseid kitsamatele ringidele soodustatud olenguid. Tema suurim armastus kuulub loomadele, iseäranis aga kahele suurele ja kurjale koerale.

Kõllu.

Kõllu on meie klassi vaiksemaid ja eeskujulikuid tüdrukuid. Ta elab oma kahe väljavalitud sõbratari seltsis. Ühega neist istub kõrvalt samas pingis. Juhtub vahel, et nad mõlemad ei suuda vastu seista kiusatusele ja hakkavad tunnis elavalt vestlema. Enne tunde paneb Kõllu teistele hoolega kaarte. On sellel alal ületamatu ja otsitavaim. Armastab hilineda, iseäranis aga laupäeva hommikul peeta-vale palvele. Oma soenguga on ta alati hädas. Loeb väga palju, käib kontsertidel ja teatris.

Mants.

Mants on meie keskel ainus tüdruk, kes harrastab erilaadilist tantsu. Nimelt käib ta hoolega Tiina Kapper'i juures plastikat õppimas. Esineda ta aga meeleldi ei taha. Mants on ka klassi parim võimleja. Tema kõrgushüpped on ületamatud. Veel on ta klassi võrkpalli-naiskonna kapten. Väljaspool kooli armastab väga jalgrattasõitu. Paljude välismaalastega on ta huvitavas kirjavahetuses. Tema nõrkusteks on jahedus vormimütsi vastu, kontserdid ja tantsu-õhtud. Peale selle kogub hoolega autogramme. Erilist anti-paatiat tunneb ta arstide vastu. Üldiselt on ta kaunis vaikne hing klassis, kuid lähemad naabrid võivad temaga sagedasti õige mõnusesse jutuhoogu sattuda.

Sillu

on klassis ainus, kellele kodu lubab saada matemaatikas puuduliku. On klassi kohta ka ainus viiulimängija. Tema häbelik iseloom takistab aga teda avalikkust oma mänguga lõbus-tamast. Tema erialaks on saksa keele lühikesed kokkuvõt-ted ja kontsertidel käimine. Eemalt vaadatuna näib vaiksena, tegelikult on aga tüdruk, kes õige lärmakalt võib vastata ja kes ei löö risti ette, kui on vaja olla lõbus seltsiline huumoriküllases õhkkonnas. Tema muretut elu segab kassa-pidaja amet, milles veel pole vilunud.

Helga

ehk P e e b u on meie parimaid joonistajaid. Kinnitab oma ütlusi ikka ausõnaga. Meie suureks rõõmuks varustab klassi iga aasta algul väikeste taskukalendritega. Kurdab, et on kasvult liiga pikk. Ta külastab palju kunstinäitusi, teatrit ja kontserte. Peab väga lugu muusikast. Elul ilma muusika polevat mõtet. Pankades tunneb end üsna kodus ja tegutseb palju äri alal. On klassis asjatundja ja nõuandja kosmeetiliste vahendite suhtes. Käitub tänaval — klassi tasapinnaga võrreldes — väga soliidselt.

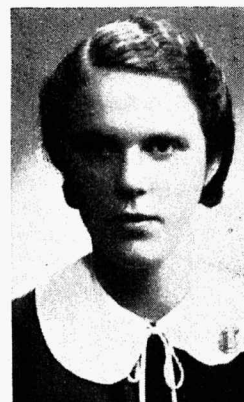
Mirr.

Mirr on päris tagasihoidlik tüdruk, kes vahetevahel võib olla õige pessimistlik. Palju tähelepanu osutab ta koduloomadele, eriti kassidele, kuigi loodab mitte vanatüdrukus jääda. Küllastab hoolsasti tantsupidusid. Lemmiktantsuks on tal valss. Koolist puudub väga harva. Enne tunde satub ta sageli paanikasse, olles kindlas veendumuses, et õpetaja just teda küsib. Enamasti on õnn aga Mirriga ja tal „veab“. Tunni lõpul ta alati ohkab kergendatult. Kavatses kord siirduda ülikooli, et kanda värvimütsi ja nautida üliõpilaspõlve võlusi.

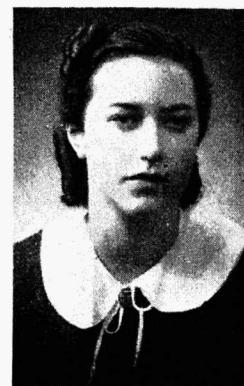
Saara

evib väga laiaulatusliku hääle, eelistab aga oma nimekaimu eeskujul madalamaid toone. Mängis hästi klaverit, kuid nüüd pole teda enam tükil ajal kuulnud sellest harrastusest kõnelemas. Rikastab klassi sõnatagavara uute ja haruldaste lööksõnadega. Eelistab tumedaid värvitoone, sest sellisel taustal pääsevad tema blondid lokid rohkem mõjule. Tema nõrkusteks on moodsad šlaagerid, vaimukad teravmeelsused ja — kättesaamatud kaugused. Käib pidudel rohkem kui tervis lubaks ja tantsib innuga. Arvab, et kui pääseb gümnaasiumi, siis tõuseb päike läänest.

Taimi

veedab oma aja nii koolis kui ka peale lõunat Kordu seltsis. Oma teaduhimu rahuldamiseks on tal ikka sekeldamisi iga-suguste eratundidega. Vahetundidel jooksis alati klassi ja kaarditoa vahet ja oli sageli kurb ning imestunud, et jälle oli keegi paha vaim temale vajaliku eseme kõrvaldanud. Pealejõulune klassijuhataja dekreet vabastas ta neist kohuseist. Taimi käib sageli uisuteel ja liigub heas seltskonnas. Tunneb huvi Kordu vemmälvärsside ja käsikirjade vastu. On paindumatult uhke, vahel ka siis, kui seda ei ole vaja. Muidu on ta vaikne ning tundub, nagu ei näekski ta kedagi.

Ljuba.

Ljuba on klassi paremaid soengutegijaid, kes vahetundidel kõikidele „kundele“ nõiub pähe moodsad sarved. Arvatavasti peab ta varsti mõne muu tegevusala otsima, sest soengute mood muutub ja sarved ei sobi tööülikonna juurde. Peab kangelaslikku heitlust eesti keelega, mõnikord koguni saksa keele abil. Ametlikult mitte lubatud kõnelemist harrastavat ta ainult koolis. Vahest on selles süüdi ta jutukas pinginaaber. Ljuba loeb palju kuulsaid romaane. Ta omab päris laialdasi teadmisi, iseäranis hästi teab ta seda, mis raamatuis puudub. Tema unistuseks on Palestiina üliõpilaselu.

Astra.

Astra on vaikne, edasirühkiv tüdruk, keda harva tülitatakse. Mõnele ta oli siiski kohutavaks luupainajaks, sest kasseeris iga kuu õige kannatlikult ja visalt klassikassa viis senti. Tal endalgi näis olevat piinlik teisi alati tülitada, kuid lohutas end mõttega, et kohusetruudus nõuab inimlike tunnete üle võidu saamist. Talle meeldivad väga koerad ja hobused. Elab peasjalikult oma kahe õe seltsis ja on tüdruk, kes ennast vähe avaldab.

Iti

on äärmiselt optimistlik ja kaldub seepärast mõnikord oma rõõmuavaldusis äärmustesse. Suurimaiks unistusiks on cow-boy'd ja laiaõlalised monokli- ja vurrukandjad. Kõike võtab ta mänguna, ja kui talle midagi ei sobi, siis ütleb haavunult: „Aga nii ma ei mäangi!“ Armastab hirmu- ja õudusejutte. Rühhib põneva elu poole ja on ise ka põnev. Kui viib üksi daamide seltskonnas, siis püüab olla kavaleri osas. Tal pole maailma ees saladusi, kõik oma tunded, mõtted ja isiklikud huvid riputab ta suure kella külge. Ta lakkamatu kõnelemisinnu tõttu, mis olevat suguvõsaviga, keegi kunagi arvas, et suurim nauding oleks siis raadiot kuulata, kui halloo-preiliks oleks Iti.

Kata

katsub kõigiga hästi läbi saada ja püüab kõigi hädasid mõista. Oma abi ei keela ta kunagi ega kellelegi. Suvise vees sportimise kurbade tagajärgede pärast peab nüüd loobuma meeleoluküllastest pidudest ja leppima koduste „pitspallidega“. Vanasti — kui laius ületas pikkuse — harrastas balletitundides käimist. On elav, koguni lärmakas tüdruk, kellel ei tule kõneainest kunagi puudu. Üksikult on ta vaiksem, kuid liikudes teatud kambas käe alt kinni kisendab ta kõva häälega kaasa. Agara seltskonnainimesena tegeleb kõikjal.

Juttel

on tüdruk, kes harva kõneleb enesest, aga väga palju teab teistest. Evib head tähelepanuvõimet ning kannatust teiste hädasid pealt kuulata. On teatud määral kahepaikne. Uttyga koos on ta hoopis midagi muud kui üksi olles. Nad mõlemad omavad võimet silma torgata, ja leidub harva asja, mida nad ei märkaks. Loeb suure innuga ajalehti ja tutvustab Uttyt poliitikaga. Eriti harrastab ta teiste vigade parandamist ja uute sõnade tarvitamist. Teatavil juhtudel ta ka luuletab.

Lotu

on Iti kaaslane, kes aga vahetevahel iseseisvust taotleb. Õieti on need kaks peaaegu alati koos silmapiirile ilmujat hoopis erinevad inimtüübid. Ühiseks jooneks on neil tunnis kõva häälega oma arvamisi avaldada, siiski selle vahega, et Lotu peale avaldamist sageli piinlikkust tunneb. Mõnikord jätab ta seesuguse mulje, nagu poleks teda maakeral üldse olemas. Kui aga satub hoogu, siis on ta kilkamist kaugele kuulda. Armastab kodus istuda ja käsitööd teha. Sel alal on ta paljudele virkuse ja nobeduse eeskujuks. Sügisel ta tundis suurt huvi matemaatika vastu.

Lagle

ilmus alles mineval aastal meie hulka. Kuigi kõik ta sõbratarid jäid endisse kooli ja ta end seal päris hästi tundis, ei tahaks ta praegu enam sinna tagasi minna. Avalikkudele kohtadele eelistab koduseid koosviibimisi. Vanasti käis väga palju kinos ja arvustas kõiki filme halastamatult. Nüüd on ta sellest harrastusest tüdinud. Loeb ainult häid ja vääruslikke romaane. On suur muusikasõber ja pidev kontsertide külastaja, eelistab muusikas raskemaid palu. Tunneb elavat huvi ajaloo vastu, ei taha aga sellele pühenduda, kuna õpetajaamet teda üldse ei võlu. Külastab tihti meie pealinna.

Võnna,

klassi lemmik, on elav ja lõbus tütarlaps. Vahetevahel valdab teda pessimism, kuid heade lohutajate abil unustab varsti kõik oma mured. Tema traagika seisab selles, et alati naerab. Ta polegi nii kergemeelne, kui talt räägitakse. Tema huvialadeks on kõik muu peale õppimise. Talle meeldib kõik, mis on ameerikalik; nii kuulab vaimustatult ainult jazz-muusikat. Klassis saab ta kõigiga hästi läbi, kuna on „ladna“ tüdruk. Kui ülikoolini jõuab, siis hakkab kehakasvatust õppima. Loodetavasti trennib ta siis ka oma nägu, milles peegelduvad praegu liiga avalikult kõik tema tunded ja mõtted.

Krunu

on õige vaikne tüdruk, keda kuuleb harva, isegi siis õige vaevaliselt, kui teda vastamisel palutakse kõvemini rääkida. Oma aja veedab ta kahe sõbratariga, kellega kokku moodustab imetusväärse terviku, milles kunagi ei teki lahkhelisid. Krunu eelistab kõikjal passiivsust: „Kas olla või mitte olla?“ Ta tunneb huvi inglise keele ja üldse Inglismaa vastu. Kuulub klassi parimate joonistajate hulka, omab ainulaadset käekirja ja on üks neist, kes hoidub oma arvamiste avaldamisest laiematele ringidele.

Meemi

viibib meie hulgas algkooli esimesest klassist alates. Teda tunneme vaikse, enesestõmbunud ja hoolsa kaaslasena, kes ei sega end teiste elusse ega lase teistel segada ka ennast. Tema töö ja käitumine on meile olnud alati eeskujuks. Enesessesüvenenud oleku pärast on ta klassile võõraks jäänud, nagu klass temalegi. Möödunud aastal oli ta meile hoolsaks klassivanemaks. Koolis loeb vabal ajal teaduslikke teoseid ja aitab vahel ka teisi. Klassi üritusis ei armasta ta kaasa aidata. Tal pole vist mingisuguseid erilisi huvisid, igatahes neid ei avalda. Sellisena tunneme meie Meemit, kuid mis ta on tõeliselt, see jääb meile vist igavesti saladuseks. Meie üldisi vaateid ta ei poolda ja on põhimõtteliselt ka iseloomustuste avaldamise vastu „Karuhakas“. Pilti ka ei andnud.

Endla.

Endla on vaikne, tagasitõmbunud tüdruk, kes lobisemisele eelistab pingutatud mõtlemist. Pikkadel talveõhtudel viidab ta aega kuulsate psühholoogiliste romaanide lugemisega. Teda huvitab kunst. Ta külastab palju kunstinäitusi, loeb kunsti-ajakirju jne. Joonistab väga hästi, kasutades kõikjal võimalikult palju lillat värvi. Peale seda kui ta suurim sõbratar jäi klassist maha, on Endla muutunud erakuks. Jõudumööda katsub ta rahuldada kõiki temale esitatud nõudeid. Ja tal on väga piinlik, kui ta seda ei suuda. Endla on meie hulgas olnud võrdlemisi lühikest aega ja seepärast mõnikord näib, nagu ei oleks ta veel suutnud kohaneda oma ümbrusega. Tihti on teda näha „Ajude Gümnaasiumiga“ vaevlemas.

REAALKOOLI ABITURIENDID

Aamisepp, Valve.

Valve on koolis kaunis vagune ja korralik ja oma teravat huumorit tarvitab ainult väljaspool „hädaohu-piirkonda“. Oma taskurahast viib Valve suurema osa kino kassadesse „hoiule“. Peab sagedasti tundide ajal jahti lähema naabruskonna toidutagavaradele. Klassis tuntud kui igavese heatuju kehastis, kes ainult siis teeb „vihase“ näo, kui oodata klassitööd matemaatikas.

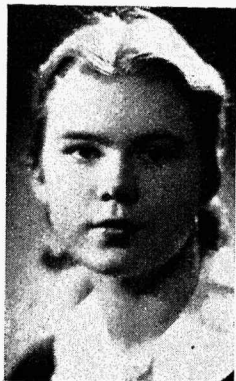
Bilov, Niina.

Niina temperamentse iseloomu avaldusi võime kirjas fikseeritult näha klassipäeviku märkuste osakonnas. Õppimist kolmel esimesel veerandil suuremat ei harrasta, küll aga sporti ja tantsu. Eriti meeldib talle ujumine, ja loodame, et saab tulevikus kuldujajaks. Majanduslikult on Niinal alati kriis, mis avaldub just kuu esimestel päevadel, kui laekur Kata energiliste hüüete ja kurjade ähvardustega nõuab klassimaksu.

Deklau, Tamara.

Tumedajuukseline vaikne klassikaaslane. Õpib korralikult, nii et pedagoogidel tema teadmistes kunagi kahtlust ei teki. Kaasõpilaste keskel on ta harilikult tagasihoidlik ja kinnine. Kui teab aga kusagil olevat peo, siis on ta agaraim kohaletõtaja.

Hintser, Helmi.

Suurema osa oma ajast kulutab Helmi õppimisele. Klassis istub Helmi vaikselt, et mitte omandada halba kuulsust õpetajate keskel. On meie klassi parimaid võimlejaid. Helmi armastatuimaks õppeaineks on ajalugu, aga saksa keelega näeb koledat vaeva.

Johanson, Lehte.

Lehte on meie pisim „siidivedaja“. Vihkab maailmas kõige rohkem saksa keelt ja ämblikke. Peletab tundide ajal igavust põnevate kriminaalromaanide lugemisega. Eelistab ajakirjadest „Filmi ja Elu“ ja lõbustustest — kinosistumist. Omab boheemlaslikke kalduvusi, eriti maalikunstis.

Juhanson, Astrid.

Asti on väike kena tütarlaps. Sööb vist ainult nii palju, et keha temperatuur ei langeks. Õpib hoolsasti, et perekonnale rõõmu valmistada, ühesõnaga: on oma vanemate silmateraks. Eriharrastuseks on suusatamine. Tulevikus kavatseb lasta mütsile kolmanda paela juurde õmmelda.

Jürgens, Leida.

Ka üks vaiksemaid klassikaaslasi, ainult kui kohustused kutsuvad, võib ta muutuda õige energiliseks ja sõnarikkaks. Leida on nimelt klassi kirjatoimetaja, kes peab muu hulgas ka vabandused õpilaste teatevihikuist päevikusse kandma ja seda on raske teha ägedaks muutumata. Väljaspool kooli harrastab agaralt sporti.

Kakri, Friida.

„Fritz“ on tulevane rahvavalgustaja; kannab juba nüüd suuri mustaraamilisi prille ja istub alati esimeses pingis. Õpib väga korralikult ja on linnas kaunis tagasihoidlik; maale jõudes aga muutub hoopis elavamaks ja särtsukamaks. Suviti harrastab rattasõitu ja sõidab sageli nii maanteel kui ka kraavis.

Kallas, Iris.

Blond, õrnatundeline kaaslane, kes möödunud aegadel tihti edu saavutamiseks pisarad appi võttis. Tundides püüab korralikult tähele panna ja õpib „keskelt läbi“. Kuidas Iris oma vaba aja veedab, on klassikaaslasile teadmata. Teame vaid, et sügisel ja kevadel sõidab ta Tartu—Tabivere vahet. Kevadel katsub kuidagiviisi gümnaasiumi pääseda.

Kivi, Heli.

Heli armastab klassi tagumisi pinke, sest seal kõrgemad võimud liiga palju ei tülita. On vaimustatud muusikast ja meie lauluõpetaja (Pauluse kiriku organist) võib tõsiselt mures olla oma koha pärast, sest Heli kavatseb tulevikus saada Pauluse kiriku köstriks. Heli harrastab ka meie klassis juurdunud sporti — teiste kulul kinos- ja peolkäimist.

Konsap, Magda.

„Mitz“ on meie korralikum õpilane, kes igal hommikul on piiratud olenditest, kes ühes või teises aines valgustamist nõuavad. Viimasel ajal purskuvad Magda seni varjul hoiatud tunded heledate kilkamiste ja vägevate naerupuhangu-tena esile, millistel aga on olnud kurvad tagajärjed. Sel aastal on Mitzil tekkinud ka elav huvi pidude ja kinode vastu.

Kriisa, Maimu.

Maimu on väike blondpäine tütarlaps, tuntud suure „parketilõvina“, kes ei jäta ühtegi pidu küllastamata, olgu see siis linnas või maal kodukohas. Armastab väga keerulisi tantsusamme teha ja näitab vahetundidel ka teistele asjahuvilistele oma tarkust. On Ainoga lahutamatud pinginaabrid, kes jagavad omavahel kõik rõõmud ja kurvastused.

Kurg, Helene.

Helene on koolis enamasti vaikne; peab ainult oma parima sõbrannaga pikki erajutuajamisi. On „ateist“ ega võta osa usuõpetuse tundidest, mis aga ei takista teda pidamast usulisi vaidlusi meie hingekarjasega koridoris vahetundidel. On meie parimaid joonistajaid. Ümbrus on tasse avaldanud nähtavat mõju — viimasel ajal ehib Helene pead moodne soeng.

Kurvits, Juta.

Juta on niisugune vaikne olend, kellest ei oska parimagi tahtmise juures midagi öelda. Tundides pole temast midagi kuulda ega näha, mida õpetajaskond loeb väga erakordseks nähtuseks meie klassis. Olles korralik õpilane, ei kavatse Juta piirduda ainult keskkooli haridusega, vaid ka edasi astuda gümnaasiumi, ja kui seal läheb hästi, siis ülikooligi.

Kuuspere, Hilde.

Hilde omab suurepärast ja jumalikku „sopranit“, millisega trillerdades ei jäta ühegi kaasõpilase südant külmaks. Ta laulab kõike läbisegi, nii vaimulikke laule kui ka šlaage-reid. On klassis väga populaarne veel seepoolest, et omab täiuslikemat oraaklite kogu, mille laenutamisega pole just kitsi.

Labi, Linda.

Linda on pealinna elanik. Omab haruldaselt pikki poleeritud küüsi ja silmapaistvaid teadmisi saksa keele alal. On kirglikke teatrikülustajaid. Pole sugugi huvitatud kehakultuurist. Tundide ajal hõljub Linda vaim kõrgemates sfäärides.

Lang, Anni.

Anni on meie pere noorim võsuke. On õppimises muidu päris korralik, kuid tõsiseks nuhtluseks on talle käsitöö, mille vastu Anni pole kunagi tundnud vähimatki huvi. On meie klassivanema Valve parem käsi ja pinginaaber, kellega eelistavad istuda keset klassi, kus leiavad end igati hästi kaitstud olevat tabavate piksenoolte eest. Anni harrastab suusatamist, ujumist ja mängib ka hästi klaverit; muusikas eelistab klassikuid, paljulauldud šlaagereid kuulates sulleb Anni valjusti protestides alati kõrvad.

Lemming, Hilja.

Lemming, ta on õpetajate lemmik — vaikus ise. Tõsiselt ellu suhtuv, valgepäine, ilusate siniste silmadega klassiõde. Hilja näitab ennast koolis harva, kuna on sagedasti haige. Kaasõpilaste seas ei oma sõbrannasid, mis oleneb vist sellest, et on esimest aastat meie klassis.

Melts, Dagmar.

Dagi on uustulnuk meie peres. Dagi kannab samuti moodsat soengut kui ta sõbratargi, ja see muutuvat ühe õpetaja sõnade järgi iga päevaga ekstravagantsemaks. Ta on tunnis võrdlemisi vaikne, välja arvatud mõned erajutuajamised lähemate naabritega. Õpib ainult siis, kui on karta kodust kontrolli või kui kõrgem võim õnnestab meid lahkesti mõne klassitööga. Eraelus on suurimaid kino, võimla ja pidude külastajaid.

Mumm, Aino.

Aino on võluva naeratusega sümpaatne tütarlaps. On meie klassi ainuke „elukutseline“ tantsijatar, külastades hoolega Tiina Kapperi tantsustuudiot. On ka eriti vaimustatud „helesiniste“ koolist. Aino ei jäta seal ühtegi võimalikku pidu külastamata. Õpib niipalju, et õpetajad on peaaegu alati ahastuses tema pärast. Kriitilistel silmapilkudel näritakse lihtsalt küüsi ja kehitatakse nõutult õlgu.

Murd, Linda.

Linda on vanema generatsiooni arvates „moeahv“. Kannab moodsamaid soenguid ja omab klassis head kuulsust lokiijana. Suvel vallutab kauni naeratusena Pärnu plaažil südameid. On muidu kaunis lõbus ja vulkaaniline neid, kuid põhimõtteline meessoos vihkaja. Kuid, mu daamid, ärge sellepärast lootke, et üks rivaal on vähem, vanapiigaks ta siiski ei jää!

Möttus, Ingrid.

Inga eelistab samuti nagu ta brunettpäine sõbratargi „helesiniste“ kooli. Tundide ajal kannatab Inga sageli pea- ja hambavalu ja omab sellepärast rohkem šansse kui teised — vabandamise suhtes. Kannatab ka viimasel ajal oma enese sõnade järgi „elutüdimuse ja hajameelsuse“ all, mida aga eraelus pole märgata. Pilti ei anna.

Mätlik, Aino.

Aino on õnnelik olend ses mõttes, et omab rohkesti musikaalseid andeid. Peale selle et mängib klaverit ja okariinot. Tal on ka ilus hääl, millisega igavatel tundidel peletab naabrinnade und, lauldes vaikseviisilisi uusimaid šlaagereid. Võtab klassi ühiseist üritusist hoolega osa ja evib käesoleval hetkel lillede korraspidaja aukraadi. Ega temagi taha jääda ainult keskkooli haridusega, vaid kavatses astuda gümnaasiumi juhul, kui konservatoorium teda endale ei meelita.

Paltser, Endla.

Endla on haruldaselt kuraasikas tüdruk, kes ei jäta ühtegi vastust võlgu. Vahetevahel, kui oma kuraasikusest jälle midagi ette võtab, kuulab ta väga tähelepaneliku näoga õpetaja seletusi, nii et viimasel jääb mulje, et on ühe hinge-kese jälle laialt teelt päästnud. Kuid see mulje kahaneb niipea, kui näeb, et Endlakese käsi hakkab liiga kahtlust-äratavalt tihti portfelli ja suu vahet käima. Eraelus on ta lõbusamaid kaaslasti.

Põhjala, Helga.

Helga on inimene, kes püüab sageli asjata ülitarkade vastustega päästa klassi au, ent kuidas see tegelikult õnnestub, sellest peab kahjuks vaikima. On heleda, haleda ja armsa lauluhäälega, mida me eriti laupäeviti palvel võime nautida. Õpib korralikult ja astub oma õiguste eest õige kärarikkalt välja.

Raja, Valda.

Väike kena Valda on kõikide poolt armastatud kaaslane. Vaikne, rahuarmastaja hingeke, kes eelistab tasadust nii tunnis kui vastamisel. Klassitööde keerises ja vastamisel on Valdal Diogenese rahu. Tema jutustamises mõjub e-hääliku meloodia ühele meie pedagoogidest umbes nagu moskiitokärbse hammustus. Olgugi et on koolis vaikne, võib Valdast kohata peaaegu igal koolipeol ja ka kodus armastab lõbusaid olenguid.

Rondik, Linda.

Liis on ainult oma soenguga ajast maha jäänud — ta kannab veel patse. Kuid muidu ei sarnane ta oma ülevoolava temperamendiga sugugi oma esiemadega. On alatine viimses pingis istuja, kust ta parajal juhul oma „häälekest“ kuulda laseb. Õppimist peab ülearuseks tööks. Muidu julge neid, kuid on siiski midagi siin maailmas, mida Liis kardab enam kui surma, nimelt vanatüdrukukuks jäämist, ja juba ta kogubki kaasavara.

Rumm, Laine.

Omab saledat ja graatsilist keha ja on võimlemistunnis meile kõigile eeskujuks. Õppimisega end üldse ei vaeva. Käib tihti pidudel ja külatab erakordselt sagedasti Rüütli tänavat postkontoris käimise sildi all. Tundide ajal istub vaikselt nurgas ja meenutab tukkudes õnnelikke aegu.

Saarik, Olga.

Olli on üks meie rahutu klassi vaiksemaid hingi, kuigi ta bassihääl on valju. Seda tarvitab ta aga ainult kolmapäeviti laulmistunnis koos tulevase köstri Heliga; nad mõlemad on suured lauluharrastajad. Nii päästab Olli koos Heliga tihti kogu teise hääle personaali hädast. Laupäeviti sõidab Olli „ikke kodu“, pühapäeviti võib teda tihti kohata pidudel ja kinorõdul. Armastab šlaagereid, tantsu ja muud selletaolist. Olli eriliseks põlgusobjektiks on aga vaene ajalugu oma armsate nägudega.

Saul, Ida.

Ida esitab meie klassi viisakamat kihti. Tartus näeb Idat harva, kuid maal muutub ta hoopis aktiivseks ja huvitub perepoegadest. Oma isikuga Rüütli tänavat kunagi ei austa, küll aga kevaditi Emajõe laineid. Kuu alguses aitab Katal leiutada ähvardusi ebakorralikkude maksumaksjate suhtes.

Siider, Linda.

Heledapäine sinisilmaline pikavõitu kaaskannataja, kelle nõrkuseks on anekdootide jutustamine. Harrastab seda tegevust eriti tundide ajal, pannes naabrid pahatihti naerust pisaraid valama ja viies neid tasakaalust välja, kuni mõni märkus neid jälle toob reaalellu tagasi. Ja siis — arst, aita iseennast! Linda erihuvideks on sport, tants ja karikatuuride joonistamine. Tihtigi võib mõni klassikodanik leida oma „hingepeegli“ Linda märkmikust kergesti ümbermoonutatult. Õppimises on Linda korralik, välja arvatud mõned juhud, kus see „tehnilistel põhjustel“ on olnud võimatu.

Sikk, Leida.

Pikk, elav, läbi ja läbi optimistlik tüdruk, kes ka ei ole ükskõikne helesiniste mütside suhtes. Tundides on Leida aktiivne tegelane. Informeerib naabreid uusimaist sündmustest nii suuliselt kui ka kirja teel. Tunneb üldse huvi päevaküsimuste kohta. On ka meie klassi paremaid joonistajaid ja talispordist armastab eriti suusatamist. Muide on ta suuri-maid noormeeste kulul kinos ja pidudel käijaid.

Sild, Ilse.

Kräsus peaga Ilse on optimistlik. Laseb tihti kuulda Sangaste murrakut oma huumorirohkeis kõnedes ja väljendustes. Armastab ka pidusid külastada ja eelistab partneri-eks tumesiniste mütsidega noori. Õpib niipalju, et omadega ei jää jänni. Tulevikus kavatseb meie ilusa Taaralinna maha jätta ja rännata ära kaugele — Kehtnasse.

Silvet, Endla.

Endla on meil üldiselt tuntud vaikse kaaslasena, kuid tema sõbrannad tõendavad hoopis vastupidist. Suurimaks eluülesandeks on tal seni olnud välja mõelda ikka uusi spikerdamise viise ning viimasel ajal on tal selles märgatavalt edu olnud. Tal on kaunis head võimed inglise keele alal, mis vist on päritud. Käsitööd Endla eritunnis just ei harrasta, ent teiste tundide aegu näitab selles kaunikesti virkust. Mis Endla teeb vabal ajal, on meil teadmata, tänaval on teda ka harva näha.

Simm, Ilmi.

Ilmi on uustulnuk meie peres. On väga vaikse iseloomuga ja evib seetõttu vähema sõprusringkonna. Oma saladusi avaldab ainult valituile. Ilmi aitab alati heameelega „hädalisi“. Klassis täidab Ilmi pastori ametit ja on igal hommikul korralik oma kutses. On igati hoolas ja paistab silma heleda tähena klassi pimedas taevas. Tulevikus kavatses Ilmi saada õpetajaks, sest tarkust on tal ka teistele jagada.

Sõrra, Aili.

Aili oli minevikus väga lõbus tütarlaps ja võttis alati suure heameelega osa kõikidest tempudest, kuid tänavu on ta haruldaselt vaikne ja tema juures ei avaldu midagi tähelepanuväärset. On ainult meie klassi suurimaid sportlasi. Pidudel käib valituga. Õpib korralikult.

žuravlev, Maria.

Musja on meie klassi pikim võsu. Ta on meie hulgas tuntud suurima mürategijana ja vigurivändana. Vahe-tundidel istub klassis ja jutleb oma sõbrannadega. Peale erilisi läbielamusi ja tundepuhanguid tantsib Musja klassi üldiseks lõbuks koolimaja katusel „Surevat luike“. Õpetajatega peab tihti päris korralikke sõnalahinguid, kus tavaliselt Musja jääb kaotajaks. Istunud pingile, haub ta nüüd mossis näoga võitjale kättemaksu. Linnas ei armasta käia pidudel, peab seda ajaraiskamiseks, kuid maal on teist seesugust pillerkaaritajat raske leida. Musja on parimaid, lõbusamaid ja populaarsemaid kaaslasi.

Taras, Agathe.

Tundides istub Kata vaikselt ja ei ärata enda kohta mingisugust kahtlust õpetajate silmis. Omab erilist huvi saksa keele vastu, mida võib järeldada tema ja vastava aine õpetaja alatistest „õiendustest“. Vahekord klassikaaslastega on tal muidu päris hea, ainult iga kuu alguses tülitab meid agara kassameistrina oma rahanorimisega. Vaba aja kasutab Kata selleks, et teiste kulul kinos ja peol käia. Kui Kata jääb puutumata kõikidest saatuselöökidest, siis võime teda näha tulevikus teklikandjana.

Tootson, Koidula.

Koidu on blondjuukseline, sinisilmaline, alati naerust lõkendav tütarlaps. Eelistab istuda tagumistes pinkides, laiaseljaliste kaaslaste taga, et varjata end kurjade pilkude eest. On suurimaid Tartu linna pidude külatajaid. Õppimisest suuremat lugu ei pea.

Väär, Karin.

Karin on üks omapäraseima temperamendiga klassiõdesid üldse. Temal tõuseb tuju alles siis, kui saab juurde mõne „ühe“ või „kahe“. „Viie“ puhul aga punastab ja tunneb end kuidagi ebamugavalt. Karin on andekas eriti käsitöös ja veel milleski muus, mis meil omab suurimat tähtsust, nimelt — etteütlemisoskuses. Seltskondlikest olenguist võtab harva osa, kuid muidu on tal „särtu“ küll.

Vares, Valve.

Valve on meie kohusetruu klassivanem juba terve aasta, mis klassi kroonikas on erakordne juhtum. Õpib korrakult, vahest rohkemgi kui tarvis, ja kui kipub mõnikord halvasti minema, naeratab nii võluvalt, et pääseb karistusest. Tavaliselt teeb Valve koolis harva juttu pidudest ja pidude partnereist, või ainult siis vahemehena. Kuid pärast pühi tuleb maalt alati põnevate juttude, uute laulude ja heade korpidega. Kokku võttes on Valve väga lõbus seltsiline, kes lööb igale tembule kaasa, mis ei kosta õpetajate kõrvu.

Õpilasringi osakondade juhatajad.

Esimene rida (vasakult paremale: S. Randmaa, A. Pöld, L. Tulina. Teine rida: A. Nahkur, T. Grünthal, H. Vadi. Puudub T. Konsen.

Õpilasringi isetegevus 1937./38. õppeaastal

Võrreldes varemate aastatega on ENKS-i Tütarl. Gümnaasiumi õpilaste isetegevus käesoleval õppeaastal olnud üsna intensiivne. Vastavalt Haridusministeeriumi korraldusele moodustab kooli õpilaskond isetegevuselt õpilasringi, säilitades sealjuures endised tegevuspiirid. Õpilasringi juhatajaks valiti sügisel üldkoosolekul avalikul hääletusel V hum.-kl. õpilane H. Meksi, kes asus ringi juhtima 7-liikmelise juhatusse eesotsas. Juhatusse kuuluvad veel õpilased: A. Koppel, N. Raudsepp, M. Lesta, J. Lukk, V. Vares ja E. Sõster ning õpetaja pr. E. Hünerson. Senised erialalised ringid nimetati uue korraldusega õpilasringi osakondadeks. Õpilasringil on seega spordi-, tehnika-, kirjandus-, näite-, muusika- ja võõrkeelte osakond. Osakondade juhatajail on õigus osa võtta õpilasringi juhatusse koosolekust.

Spordi-osakond on korraldanud 1937./38. õppeaastal klassidevahelised kergejõustiku ja ujumisvõistlused ning korv- ja rahvastepalli võistlused, neist kaks viimast auhindadega. Peeti ka üks referaatõhtu, kus kõneles hr. E. Äärma „Pariisi üliõpilaselümpiaadist“. Ringi juhatajaks on L. Tulina V hum.-kl. Tehnika-osakond korraldas esimesel poolaastal kaks referaatkoosolekut ühes T.P.G. Tehnikaringiga. Refereerisid T. T. õpilane E. Kakko „Maailmaruumi valutamisest“ ja E.N.K.S.T.G. õpilane H. Vadi „Kaali järve tekkimist“. Kolmas referaatõhtu toimus käesoleval poolaastal samuti koos T.P.G. Tehnikaringiga. Refereeris T. T. õpilane O. Kuuse „Autost ja autospordi arengust“. Osakonna juhatajaks on H. Vadi V hum.-kl. Kirjandusosakond korraldas eelmisel poolaastal kõnevõistlused, milledest osavõtt oli õige elav. Võitjaks tuli Zoja Kleimann V prog.-klassist. Teisel poolaastal toimusid kolm referaatõhtut koos

T.P.G. Enesekasvatuse Ringiga. Esimesel koosolekul refereeris E.N.K.S.T.G. õpilane T. Konsen teemal „Mõnda tänapäeva naisest.“ Oponeeris T. T. õpilane E. Kakko. Järgnevail koosolekul refereeris T.P.G. õpilane J. Mägi K. A. Hindrey novellikogu „Sündmusteta suvi“ ja sama kooli õpil. V. Kolberg kõneles hüpnosisist. Koos teiste Tartu gümnaasiumide humanitaarsisuliste ringidega korraldati kevadel seltskondlik kohus tänapäeva noorte üle. Kirjandusosakonna ülesandeks jäi ka „Karuohaka“ väljaandmine. Osakonna juhatajaks on T. Konsen V hum.-kl. Näiteosakond korraldas teisel poolaastal deklamatsioonivõistluse. Osakonna juhatajaks on T. Grünthal V hum.-kl. Võõrkeelte osakond V hum.-kl. õpilase H. Eichenfeldti juhatusel korraldas esimesel poolaastal inglise keele konversatsiooni kursused. Muusikaosakond tegutses V hum.-kl. õpilase A. Nahkuri juhatusel.

Õpilasringi üldüritusist tuleks mainida Õpilasringi pidu 12. veebruaril, mis kõigiti õnnestus. Näiteosakonna liikmed koos T.P.G. õpilastega kandsid ette edukalt H. Raudsepa näidendi „Kikerpilli linnapead“. Muusikaosakond oli rakanud koori, klaveri ja solisti Strauss'i valsi „Roosid lõunast“ ettekandmiseks. Suure menu saavutas osakonna keelpillide-orkester, kes nimetatud peol esmakordselt esines.

Peale selle töötab juba pikemat aega kooli juures karskuriring „Aita“.

Olgu veel mainitud, et Õpilasringi korras hoida on ka lauluisa dr. Fr. R. Kreutzwald'i haud Tartu Jaani koguduse kalmistul.

Üldiselt on õpilased tänavu suhtunud isetegevusse huvi ja innuga. Referaat- ja vaidluskosolekud pole tarvitsenud kannatada osavõtjate vähesuse all. Ühiseile üritusile on agaralt kaasa löödud.

